

„Együtt a Hajdúságért”

Helyi Vidékfejlesztési Stratégia 2013

Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete LEADER Helyi Akciócsoport

**Hajdúböszörmény
2013**

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

Tartalomjegyzék

1. Bevezető	3
2.1. Vezetői összefoglaló	4
2.2. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe	6
2.3. Főbb célkitűzések	6
2.4. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatának célja	7
2.5. A HVS felülvizsgálat során alkalmazott nyilvánossági intézkedések, résztvevők	7
2.6. A HVS felülvizsgálat során elfogadott módosítások	8
3. Helyzetelemzés.....	10
3.1. A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete Helyi Akciócsoport által lefedett terület ismertetése	10
3.1.1. A térség általános jellemzői	10
3.1.2. A térség környezeti állapota, földrajzi jellemzők, földhasználati módok	10
3.1.3. Demográfiai helyzet	13
3.1.4. Gazdasági környezet	15
3.1.5. Társadalmi környezet	19
3.2. A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete és a helyi partnerség	21
3.3. A LEADER megvalósítás során elért eredmények	22
3.4. A HVS felülvizsgálatának indokoltsága	26
3.5. SWOT elemzés.....	27
4. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe	30
4.1. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia kapcsolódása a térség szükségleteihez	30
4.2. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia fő célkitűzései és intézkedései.....	31
5. A HVS-ben megjelenő környezeti, gazdasági és társadalmi szempontok	39
5.1. A HVS-ben megjelenő környezeti szempontok	39
5.2. A HVS-ben megjelenő gazdasági szempontok	40
5.3. A HVS-ben megjelenő társadalmi szempontok	41
6. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégiával kapcsolatos intézkedések.....	45

6.1. Nyilvánossági intézkedések, projektötlet-gyűjtés	45
6.2. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia végrehajtása	62

Mellékletek:

1. számú melléklet Térképek	64
2. számú melléklet Források	68
3. számú melléklet A térség egyéb stratégiái	69
4. számú melléklet LEADER Intézkedési Terv	70
5. számú melléklet Összesítő adatlap	82
6. számú melléklet Nyilatkozatok	84
7. számú melléklet Projekt adatlap	86
8. számú melléklet Kitöltési útmutató	89

1. Bevezető

Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program *Irányító Hatóságának* 6/2011. (II. 4.) közleménye rendelkezik arról, hogy a 93/2007. (VII. 29.) FVM rendelet, valamint a 147/2007. (XII. 4.) FVM rendelet alapján elkészített Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálata a gazdasági, társadalmi helyzet változása, valamint a LEADER program végrehajtására vonatkozó egyéb feltételek változása valamint a forrásallokációban is tükröződő célrendszer prioritásainak lehetséges módosulása miatt indokolttá vált.

Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program keretében készülő Helyi Vidékfejlesztési Stratégiák (HVS) elsődleges célja a helyi fejlesztési igények felmérése és azokra olyan válaszok megfogalmazása, melyek hozzájárulnak a vidék sajátosságainak megfelelő fejlesztéshez, valamint elősegítik a LEADER és egyéb források hatékony felhasználását. A HVS végrehajtása során elért eredmények, az országban, és a világban zajló társadalmi és gazdasági folyamatok szükségessé teszik a HVS rendszeres felülvizsgálatát, amely kiterjed a főbb célokra, valamint az intézkedésekre. A HVS időszakos felülvizsgálata, frissítése biztosítja, hogy a LEADER Helyi Akciócsoport által lefedett térség folyamatosan változó fejlesztési igényeit valóban tükröző alapidokumentum legyen. Továbbá hozzájárulhat a LEADER program 2007-2013 programozási időszakon átnyúló folytatásának megalapozásához is.

Jelen dokumentum a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete LEADER HACS területét érintő térség gazdasági helyzetelemzését, valamint az erre épülő vidékfejlesztési stratégia mellett a programban foglaltak megvalósítására alkalmas konkrét célkitűzéseknek alárendelt intézkedéseket tartalmazza.

A vidékfejlesztési stratégia főbb tartalmi elemei a következők:

1. Vezetői összefoglaló
2. Helyzetelemzés
3. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe
4. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégiával kapcsolatos intézkedések
5. Mellékletek

A Vezetői összefoglalót követő Helyzetelemzés rész tartalmazza az érintett térség részletes gazdasági, társadalmi helyzetelemzését, a belső erőforrások, adottságok elemzését. A helyzetfeltárás főbb megállapításai a fejezet végén egy SWOT analízisben kerülnek összefoglalásra. A helyzetfeltárás és a SWOT analízis megállapításai alapján került kialakításra a térség Helyi Vidékfejlesztési Stratégiája, a fő célkitűzések és intézkedések kijelölésével.

2.1. Vezetői összefoglaló

A LEADER Program átdolgozását követően 2013. június 3-án az Irányító Hatóság megnyitja a LEADER pályázatok harmadik benyújtási körét. Ezt megelőzően a LEADER Helyi Akciócsoportok (HACS) lényeges feladata többek között a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia (HVS) felülvizsgálata. A felülvizsgálat megkezdése előtt a LEADER rendelet tervezet véleményezését végezte el a munkaszervezet. Ennek kapcsán e-mail-ben tájékoztatót küldtünk a HACS tagjainak 2013. február 21-én, hogy a véleményüket tolmácsolhassuk a rendelet megalkotói felé. A munkaszervezet a HACS véleményezését határidőre, 2013. február 27-én küldte meg.

A LEADER rendelet véleményezése régiós szinten is megtörtént, 2013. február 25.-én Nyíregyházán egy régiós értekezleten vett részt a munkaszervezet, aminek eredménye egy egységes vélemény megalkotása lett. A HVS felülvizsgálatra ezt követően került sor. A Vidékfejlesztési Minisztérium Vidékfejlesztési Főosztályának vezetője hívta meg az új LEADER HACS-okat a március 12-i előkészítő képzésre, ahol bemutatták a résztvevőknek a LEADER korábbi benyújtási köreit. HACS-unk itt ismerhette meg a mostani kiírásban foglalt újításokat. A benyújtási időszakot meghosszabbítják, az elbírálás idejét rövidíteni, a pályázatról való döntést egyszerűsíteni kívánják és cél az is, hogy a döntések valóban helyben, az Akciócsoportok területén történjenek.

A HVS felülvizsgálatának tárgyában tartandó kötelező képzésre 2013. március 20-án került sor Mezőkeresztesen. Itt a munkaszervezet megismerhette a HVS új, legfontosabb részének, a LEADER Terv elkészítésének menetét. A LEADER Terv tartalmazza a célokat és a hozzájuk rendelt intézkedések megnevezését, a támogatási kritériumokat, az igénybe vehető

támogatások minimum és maximum összegét, lényegében egy konkrét „pályázati kiírásként” értelmezhető.

A képzéseket követően indult a tényleges munka, aminek elvégzéséhez ugyan szoros határidőt szabtak, de mivel a jelenlegi felülvizsgálat nem igényelt teljes felülvizsgálatot, csak frissítést és aktualizálást, így a nagyjából két hét elegendőnek mutatkozott a feladat elvégzéséhez. A HVS felülvizsgálat kezdéséről e-mail-t küldtünk a HACS tagoknak március 22-én, amiben tájékoztatást adtunk, a felülvizsgálat menetéről. A felülvizsgálat és projektötlet gyűjtés meghirdetése a települések honlapjaira, valamint az egyesület honlapjára is felkerültek. A teljes akcióterületet érintően fórumokat tartottunk, március 27-én és március 28-án. A nyilvánossági intézkedéseknek is köszönhetően a projektötletek április 3-i beérkezési határidejéig 75 elképzelés gyűlt össze. Ezek, valamint a települések fejlesztési koncepciói, illetve a 2011-ben megalkotott HVS tanulmányozását követően a LEADER Terv elkészítése volt a fő feladat.

A LEADER Tervben, a célterületek megszüntetésével, négy célkitűzést határoztunk meg, melyek a „Térségi turizmus fejlesztése”, a „Helyi erőforrásokon alapuló gazdaság fejlesztése”, a „Közösségi és civil élet elősegítése és ösztönzése”, valamint a „Környezettudatos intézkedések” lettek.

A Forrásallokáció tekintetében figyelniünk kellett arra, hogy 45%-át a 2007-2013 között rendelkezésre álló forrásnak gazdaságfejlesztésre kell fordítanunk. Ennek összegszerű felosztásáról az Irányító Hatóságtól a beszámoló felületen kaptunk tájékoztatást. Így a 262 Millió Forint körüli jelenleg rendelkezésünkre álló összegből 143 Millió Forintot köteles a HACS gazdaságfejlesztésre költeni. A beérkezett igényeket figyelembe véve határoztuk meg az intézkedési tervet, próbáltunk olyan célokat és maximum összeghatárokat kijelölni, aminek köszönhetően a lehető legtöbb igény és elképzelés valósulhat meg.

A közgyűlés április 10-én fogadta el a HVS véglegesnek szánt változatát, ezt megelőzően az IH és MVH munkatársai lehetőséget adtak rá, hogy a felülvizsgálat során felmerült kérdéseinket feltehesük.

Reméljük, hogy az elkészült HVS-sel támogatni tudjuk minél több partnerünk elképzelését, illetve a mostani kiírásban nem megvalósítható projekteket egy későbbi alkalommal esélyünk

lesz támogatni. A munkaszervezet számára mindenképpen hasznos tapasztalatokat tartalmaztak a felülvizsgálat napjai, hiszen az akcióterület igényeit jobban megismerhette, aminek köszönhetően a továbbiakban ennek alapján tudjuk a lehetőségeket keresni.

2.2. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe

Célunk továbbra is egy hagyományokon alapuló, élhető, fejlődő, egészséges környezettel bíró, minőségi termelést és szolgáltatásokat nyújtó, színvonalas turisztikai attrakciókat és mezőgazdasági termékeket biztosító, tudatos térségi együttműködésen alapuló térség kialakulása, ahol a munkahelyteremtés által erősödő versenyképesség, és a helyi specialitásokra alapozott helyi identitás kialakulása növeli a térség népességmegtartó erejét.

2.3. Főbb célkitűzések

A helyi gazdaság versenyképességének növelésével, a meglévő piacok megtartásával és új piaci lehetőségek megszerzésével biztosítani kívánjuk a térség lakóinak a megélhetését, amely hozzájárul a népesség megtartásához. Ehhez a mezőgazdaság versenyképességének növelésén és a jövedelmezőség biztosításán túl elengedhetetlen a turizmus kínálta lehetőségek minél szélesebb körű kiaknázása, a helyi minőségi termékek és szolgáltatások biztosítása, és a térségi együttműködések ösztönzése. A magasabb minőségű szolgáltatások nyújtásával, a civil szféra megerősítésével, a turisztikai attrakciók szélesebb körű biztosításával és az ehhez szükséges beruházások megvalósításával vonzóbbá kívánjuk tenni a térséget, amely hozzájárul a jövőkép eléréséhez. A természeti- táji- és kulturális értékek védelmével és a vidéki térség életminőségének javításával, élhetőbb lakókörnyezet kialakításával kívánjuk a térség lakóinak komfortérzetét növelni és valós alternatívát kínálva kiemelni a vidéki élet nyújtotta lehetőségeket.

Célkitűzések:

1. „Vidéki örökség megőrzése”
2. „Falumegújítás”
3. „Térségi turizmus fejlesztése”
4. „Helyi erőforrásokon alapuló gazdaságfejlesztés”
5. „Közösségi és civil élet erősítése”

6. „Bio- és megújuló energiaágazat fejlesztése

2.4. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatának célja

A HVS felülvizsgálat indoka egyrészt a helyi, hazai, és globális gazdasági és társadalmi környezetben bekövetkezett változások, másrészt a LEADER eljárás átalakítása, a HVS végrehajtásának előrehaladása és a HVS által az eddig elért eredmények fényében a HVS-nek, valamint LEADER Terv szükség szerinti átdolgozása, aktualizálása, annak érdekében, hogy a HVS mellékletének tekintett, a támogatható intézkedéseket tartalmazó LEADER Intézkedési Terv összeállítható legyen. A HVS felülvizsgálat közvetett célja, hogy az említett változásokra a HVS adekvát válaszokat fogalmazzon meg, ezáltal a HVS az aktuális problémákra, szükségletekre tudjon megfelelő megoldási lehetőségeket adni. A felülvizsgálat a változásokra való visszacsatolás lehetőségét biztosítja, még a HVS megvalósításának folyamatában. Az akcióterületen újonnan alakult HACS az elvégzett igényfelmérés alapján igyekszik meghatározni a még rendelkezésre álló fejlesztési források csoportosítását.

2.5. A HVS felülvizsgálat során alkalmazott nyilvánossági intézkedések, résztvevők

A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete LEADER Helyi Akciócsoport a HVS 2013. évben történő felülvizsgálatát az ÚMVP Irányító Hatóságának előírásaira alapján a nyilvánosság biztosítása mellett végezte. Hirdetmény jelent meg a HVS felülvizsgálat indításáról, melyben a HACS munkaszervezete hirdetményekben tájékoztatta a térség lakosságát, helyi szereplőket. A hirdetmény megjelent a HACS saját honlapján (www.hajdukve.hu). Valamennyi települési önkormányzatának e-mailben, megküldésre került, ösztönözve őket a felülvizsgálat hirdetéséről. Ennek eredményeképpen kifüggesztésre került valamennyi polgármesteri hivatal hirdetőtábláján, megjelent 4 települési honlapon (Hajdúböszörmény, Hajdúszoboszló, Hajdúnánás, Ebes). A tájékoztató levél a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete valamennyi tagjának e-mailben megküldésre került, valamint a működésünk óta vezetett ügyfél regisztráció alapján szerzett e-mail címekre (pályázók, támogatási kérelmet benyújtók, személyes, e-mail, telefonos megkeresések). A HACS honlapján megjelentek a HVS felülvizsgálattal kapcsolatos aktuális tájékoztatások. A HVS felülvizsgálat alatt folyamatos konzultációs lehetőséget biztosítottunk a HACS munkaszervezet irodáiban. A

nyitvatartási idő alatt a munkaszervezet kollégái hétfőtől csütörtökig 7.30-tól 16 óráig és pénteken 7.30-tól 15.30-ig fogadták az ügyfeleket. A konzultációs lehetőség a településeken tartott fórumok után, a helyszínen is biztosított volt. A munkaszervezet vidékfejlesztési fórumokat tartott a térség 2 településén (március 27. Ebesen, március 28. Hajdúnánás), ahol a főbb irányok meghatározása, a vélemények hangoztatása, javaslatok megfogalmazása mellett a helyi fejlesztési igények felmérése, problémák felvetése és projektgyűjtés volt a legfontosabb cél. A HVS felülvizsgálat záró momentumaként 2013. április 10.-én nyílt ülést tartott az Akciócsoport, ahol a végleges HVS dokumentum elfogadásra került, és az érdeklődők számára már a LEADER Intézkedési Terv is felvázolásra kerülhetett.

A fórumokon összesen 30 fő vett részt, ebből Hajdúnánáson volt a legnagyobb az aktivitás, ahol 19-en voltak jelen, ezután Ebes következett 11-fővel (azért meg kell jegyezni, hogy március 27-én nagyon veszélyes volt a közlekedés, a nagy mennyiségű leesett hó következtében). Sajnálatos módon érződik a helyi szereplőkön egyfajta passzivitás és a tervezési folyamatok iránti bizalmatlanság.

Hajdúnánás: 2 magánszemély, 9 civil szervezet, 5 vállalkozás; 3 önkormányzat.

Ebes: 6 vállalkozás, 1 önkormányzat, 4 civil szervezet. A helyszíneken projektgyűjtő adatlapok nem kerültek leadásra, viszont a fórumokat követően 74 db érkezett postán, személyesen vagy e-mailen 2013. március 03-ig. A beérkezett projektötletek javaslattevők általi megoszlása a következő: egyház: 1 db, magánszemély 7 db, önkormányzat 29 db, civil szervezet 21 db, vállalkozás 16 db. Turisztikai szálláshely és szolgáltatás fejlesztésre, környezettudatos intézkedések és megújuló energia hasznosítás, helyi erőforrásokon alapuló gazdaságfejlesztés és közösségi és civil élet elősegítése és ösztönzése elnevezésű intézkedésekbe sikerült besorolni a beérkezett projektötleteket.

2.6. A HVS felülvizsgálat során elfogadott módosítások

A célkitűzések száma és tartalma a HVS jelenlegit megelőző változata között történtek változások. Bár a HVS tartalmában, fejlesztési céljaiban megfelel a jelenlegi igényeknek, és önmagában a célkitűzések sem módosultak, a célterületek megszüntetésével és a támogatások megítélésének folyamatában történő egyszerűsítések miatt az egyes célkitűzések, illetve a hozzájuk rendelt intézkedések meghatározásában szintén az egyszerűsítés volt a cél. Az alapot

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

a megszüntetett célterületek adták. A fő célkitűzések alá rendelt intézkedések rendszerét, részletességét, intézkedési területének nagyságát a felülvizsgálat keretében átrendeztük, nagyobb intézkedési csomagokká alakítottuk. A projektötlet gyűjtés során képzések megvalósítására nem mutatkozott igény, így ez a célkitűzés megszűnt. Mivel a 2013-ban megjelenő LEADER rendelet nem teszi szükségessé a hátrányos helyzetű területekre külön forrás allokálását, így az ezekhez kapcsolódó intézkedések is megszűntek. A „Turizmus” címet viselő célkitűzés a „Térségi turizmus fejlesztése” nevet kapta, amelyen belül szálláshely kialakításra és fejlesztésre, valamint szolgáltatás fejlesztésre nyílik lehetőség, azon területeken, ahol erre a III. tengely turisztikai tevékenység ösztönzésére meghirdetett jogcímen nem volt lehetőség. A „Hajdúsági Versenyképességéért” célkitűzés a „Helyi erőforrásokon alapuló gazdaság fejlesztése” néven a továbbiakban is azokat a vállalkozásokat kívánja segíteni, amelyek más jogcímeiben rejlő lehetőségekkel nem élhettek. A civil szervezetek támogatása, identitás erősítő intézkedések, rendezvények szervezése, az „Élhetőbb vidékért” című célkitűzéssel együtt a „Közösségi és civil élet erősítése” közé került.

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

3. Helyzetelemzés

3.1. A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete Helyi Akciócsoport által lefedett terület ismertetése

3.1.1. A térség általános jellemzői

Az Akciócsoport „felépítése” az alulról történő önszerveződéssel, két- Debrecen övező térség összefogásával alakult, a LEADER források lehívása érdekében. Vannak eltérések a két kistérség felépítésében, a települések jellemzőiben, de a közös földrajzi adottságok, a széles alapokon nyugvó történelmi gyökerek és néphagyományok, a történelmi múlt, a hasonló gazdasági adottságok, problémák „összekötik” a településeket és jó alapot szolgáltatnak az együttműködésre a LEADER program sikeres megvalósítása érdekében. A térség Hajdúvárosai Bocskai örökségére, a sajátos hajdú-múltra építve tervezik jövőjüket. A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesületének LEADER Helyi Akciócsoportja a hátrányos helyzetű Észak-Alföldi Régióban, Hajdú- Bihar megyében helyezkedik el. Területileg két kistérség (Hajdúböszörményi és Hajdúszoboszlói statisztikai kistérségek) 7 Települését öleli fel (Melléklet-5.4.2.- Térkép). Településeit tekintve 4 várost (Hajdúnánás, Hajdúdorog, Hajdúböszörmény, Hajdúszoboszló) és 3 községet (Nagyhegyes, Ebes és Hajdúszovát) takar, melyek természet-földrajzilag a Hajdúság területéhez tartoznak. A kevés Településszám ellenére nagy népességszámú térségről beszélhetünk, hiszen az 1 147 km²-en, 90.656 fő él.

3.1.2. A térség környezeti állapota, földrajzi jellemzők, földhasználati módok

A térség jellegéről, a települések szerkezetéről elmondható, hogy nem egységes. A Hajdúböszörményi kistérség városai nagy kiterjedésű, nagy lakosságszámú települések, önálló településrészekkel (Bodaszőlő, Hajdúvid, Nagypród, Tedej). Vonzáskörzetük nem is alakulhatott ki, hiszen nincsenek környező apró falvak. Debrecen hatása nagyon meghatározó. A Hajdúszoboszlói kistérséget egy nagyváros, és az azt övező 3 község alkotja. A térség tehát nagyon heterogén, hiszen a több tízezer fős városok, és az ezeket övező falusias települések (településrészek, falvak) alkotják. A nagy „mezővárosok” jelenléte ellenére tehát alapvetően „vidéki jellegű” térségről beszélhetünk, amelyet a települések népsűrűsége is

alátámaszt (mindegyik településen 100 fő/km² alatti). A térség földrajzi fekvése rendkívül kedvező. Az Alföld keleti részén, a Hajdúság, és Hortobágy területén található. Meghatározó jelentőséggel bír Tokaj-Hegyalja közelsége, illetve a Tiszát a Berettyóval összekötő Keleti-főcsatorna. A térség közúti, vasúti és légi közlekedése javult az elmúlt időszak országos fejlesztéseivel, az M3-as és M35-ös autópálya felújításával, és a Debrecen elkerülő gyorsforgalmi út megépítésével a térség megközelíthetősége jelentős mértékben javult. Nagy előny, hogy a településekről az autópályák maximum 10 perc alatt elérhetők. A térséget a Budapest – Szolnok – Debrecen - Nyíregyháza 100-as és a Debrecen – Tiszalök 109-es számú vasútvonal érinti. Két település marad ki a vasúti közlekedésből (Hajdúszovát, Nagyhegyes). A helyközi autóbusz közlekedés a megyében sugaras szerkezetű, Debrecen központú, a települések egymással való összeköttetése nem kielégítő. Nem elhanyagolható szempont Debrecen (régiónközpont) és Nyíregyháza (megyeszékhely) erőteljes társadalmi, gazdasági hatása, de közvetetten Miskolc térszervező hatása is kimutatható. A terület komoly természeti kincse a termásvíz és a jó minőségű termőföld, amely alapvetően meghatározza a térség jellegét. E két adottság közül egyik, másik, vagy mindkettő meghatározó jelentőségű a települések „életében”. Hajdúszoboszló országunk élmezőnyében szerepel a termásvíz-, és gyógyvízhasznosításra épült idegenforgalmi infrastruktúrájával. A termásvíz hasznosítás a többi Hajdú városban is egyre nagyobb jelentőséggel bír, és kiemelt fejlesztési célként szerepel a települések hosszú távú terveiben. A térséget vízföldrajzi szempontból a Tisza közelsége, a Keleti-főcsatorna vonala, a kisebb vízfolyások (Kösely, Kadarcs), és állóvizek (tavak, csatornák, nádas ősmeder, ivóvíz és hévízkutak) jellemzik. Talajföldrajzilag a Hajdúsági jó minőségű löszös csernozjom talaj és a gyengébb minőségű Hortobágyi szikes talaj a meghatározó. Kedvezőek a klimatikus viszonyok, ám időnként mediterrán típusú éghajlat jellemzi a térséget. Problémát jelent a talaj-, és talajvíz-szennyezettség, és a gyakoribbá váló szélsőséges időjárási jelenségek. Az erdősültség az országos átlag alatt van. Jelentős a NATURA 2000 programba tartozó, valamint a Hortobágyi Nemzeti Parkhoz tartozó természetvédelmi területek aránya. A természetes növénytakarót a rossz minőségű szikesek növénytakarásai és a löszhátakon a mezőgazdaság által szinte teljesen elpusztított löszpusztarét jelenti. Kiemelt figyelmet érdemel a védett területek jellegzetes madárvilága pl.:

túzok, sziki pacsirta. A hajdúsági mezővárosok népe már a régi idők óta földműveléssel, állattartással foglalkozott. Az ipar és a kereskedelem elég későn alakult ki. A magas aranykorona értékű szántóföldek kedveznek a gabonafélék, burgonya és takarmánynövények, valamint a csemege-kukorica, és a zöldborsó termesztésének. Újabb lehetőséget nyújtanak a nemrég telepített gyümölcsösök (meggy). Állattartás vonatkozásában a szarvasmarha, sertés, juh és baromfifélék tenyésztése a meghatározó, bár ez az ágazat az elmúlt időszakban jelentősen leépült. A nagyüzemi mezőgazdaságban a műtrágyák, növényvédő szerek tartós és szakszerűtlen használata, valamint az állattartás az elmúlt évtizedekben maradandó károkat okozott a természetben (talaj-, talajvíz-, és vízszennyezés). A helyzetet tovább rontják a szórványosan előforduló, rekultiválásra váró illegális szemételepek. A történelmi hagyományoknak és a támogatási rendszereknek köszönhetően a gazdálkodók ma már gyakrabban törekszenek a környezettudatos gazdálkodási formák alkalmazására. Az ipari termelés jelen van, de nem meghatározó az akcióterület teljes területén, ennek okán általában az élhető, tiszta lakókörnyezet jellemző. A Hajdúszoboszlói kistérség az Alföld legfontosabb gázipari központja, ahol megtalálható a MOL Rt. gázkitermelő és gázfeldolgozó, tározó üzeme (Nagyhegyes), de az elmúlt években már inkább csak feldolgozással, tározással foglalkoznak. A térség természeti értékek mellett épített és kulturális örökségekben is bővelkedik, de ezek állapota nem megfelelő, felújításra szorulnak. Megtalálhatók a honfoglalás előtti időkből származó kunhalmok (kurgánok), melyek a honfoglalás előtt itt élt népek temetkezési és őrhelyei voltak. A templomok, az Árpád kori templom maradványok, a múzeumok, tájházak, az emlékparkok, régészeti ásatások, és egyéb vidéki örökségek mind a településeink és a térség vonzerejének fontos elemei. Hajdúnánás, Hajdúböszörmény, Hajdúdorog közös épített örökséggel rendelkeznek, melyek közül egyedülálló az ólas-kertes, körgyűrűs településszerkezet. A belvíz sajnos a mi térségünkben is nagy problémát jelent, mely nemcsak hatalmas mezőgazdasági, hanem nagy társadalmi károkat is eredményezett. Okai egyrészt a természeti adottságok (domborzati viszonyok, talajtani adottságok, csapadék), másrészt az emberi tevékenységek. Külterületeken a helytelen mező- és erdőgazdasági művelés, belterületeken a mély fekvésű területek beépítése okozza. A megfelelő területhasználat eszközei enyhítenék a problémát, pl. a művelési ágak elrendezése, erdősítés,

talajvédő gyepesítés, szintvonalas talajművelés, talajvédő agrotechnika, megfelelő növényi borítottság, ill. a víz rendezett elvezetését és a hordalék megfogását biztosító főbb létesítmények (vízelvezető árkok, övárkok, vízmosáskötő-gátak, hordalékfogók, tározók építése). (Forrás: Önkormányzati vízügyi kézikönyv)

3.1.3. Demográfiai helyzet

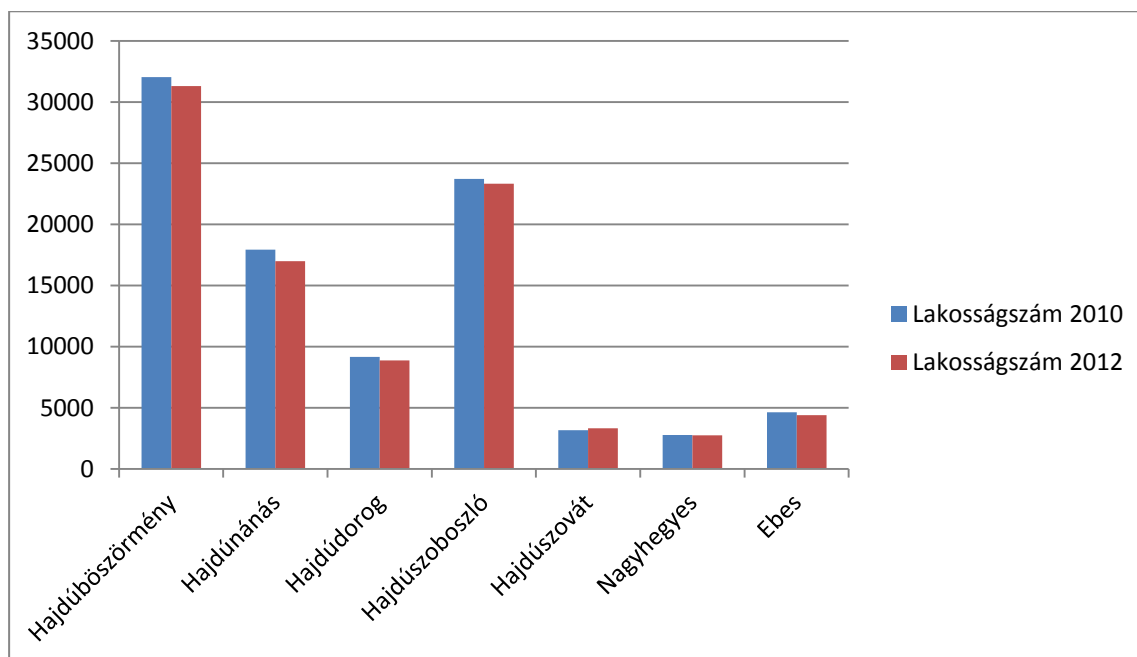
Az Akciócsoport településeinek lakosság száma 2008-ban 94 091 fő volt. Ez legfrissebb adatok alapján jelenleg **90.656 fő**. A lakosság majdnem 90%-a a városokban él.

Lakosság szám városban: 80.478 fő

Lakosság szám falvakban: 10.178 fő

Települések	Lakosság szám 2010	Lakosság szám 2012
Hajdúböszörmény	32 027	31 306
Hajdúnánás	17 938	16 975
Hajdúdorog	9 159	8 888
Hajdúszoboszló	23 710	23 309
Hajdúszovát	3 173	3 338
Nagyhegyes	2 786	2 750
Ebes	4 649	4 390

Forrás: Önkormányzatok és a www.ksh.hu

Az adatokból megállapítható, hogy a lakosságszám a térség egészére nézve csökkent. A települések tekintetében Hajdúszováton nőtt a lakosok száma. Jellemző az akcióterület nagyvárosaira - kivéve Hajdúszoboszlót -, hogy a település lakosságának több mint 2%-a külterületeken, tanyákon él. Egyetlen hátrányos helyzetű településünk Hajdúszovát, amely gazdasági és társadalmi mutatóit tekintve is eltér a térség többi településétől. (Nagyobb a munkanélküliség, nagyobb társadalmi problémák, nagyobb a kisebbség aránya, alacsony gazdasági mutatók, kevés munkahely.) *Lakosság számának, összetételének változása, iskolázottság.* A születések, és halálozások arányának változását a vándorlások mértéke általában ellensúlyozza, melynek eredménye az, hogy a lakosságszám az elmúlt 5 évben jelentősen nem változott. A legfrissebb adatok alapján csökkenő tendenciát mutat. A születések magas aránya leginkább a kisebbségeket és a leszakadó rétegeket érint. Nagy probléma ez a térség számára, mert a lakosság ezen része a szociális helyzetük miatt nem tudnak megfelelő családi körülményeket, és tanulási lehetőséget biztosítani a gyerekek számára, és még inkább a perifériára szorulnak. Mindezen tényezők együttes hatására a halmozottan hátrányos helyzetű lakosság száma drasztikusan nő. A lakosság összetételét tekintve az országos átlagtól magasabb az aktív keresők aránya, és kevesebb az aktív keresőkre jutó eltartottak aránya. A munkanélküliség viszont nagyjából az országos átlag körüli, néhány település kivételével. A demográfiai viszonyok számát befolyásoló tényezők számos fajtája, a migráció több típusa is jellemző, melyek időbeli és térbeli változása végül kiegyenlíti a különbségeket, és stagnáló állapotot okoz lakosságszámot tekintve. A jobb megélhetőség, a munkalehetőségek, és magasabb színvonalú (és több) szolgáltatások miatt nagyarányú a térségből való *elköltözés*, főként a megyeszékhelyekre, de egyre jellemzőbb a fiatalok körében a főváros „felkeresése”. A nagy problémát az adja, hogy elsősorban a magasan képzett munkaerő keresi az ország fejlettebb részein a megélhetését, amely kedvezőtlenül hat a térség társadalmi-gazdasági folyamataira és a versenyképességre. Az önkormányzatok adatai alapján felfedezhető a *térségbe vándorlás* is, hiszen néhány település esetében folyamatosan érkeznek az „új” lakosok. Ennek két módja jelenik meg. Az egyik leginkább a kertvárosi élet adta lehetőségek (Ebes) miatt történik. Főleg a jómódú és magasabban kvalifikált rétegek körében figyelhető meg, hogy a nagyvárosi élet helyett

vonzóbbnak találják a vidéki körülményeket. Debrecenhez közeli, falusi környezetbe költöznek, építkeznek, ahonnan a napi bejárás a munkahelyre, óvodába, iskolába (ingázás) könnyen megoldható. A „kitelepülések” másik típusa viszont pontosan ellenkező okok, anyagi nehézségek miatt alakul ki. Egyre jelentősebb a hátrányos helyzetű lakosok kitelepülése a környező falvakba (Hajdúszovát), a külterületekre (Szőlőskertek, Bodaszőlő), ahol olcsóbb telket, olcsóbb megélhetést találnak.

A lakosság kor szerinti összetétele az országostól eltér, kisebb a fiatalok és nyugdíjasok, magasabb az aktív keresők aránya. Az előbbiekből következik, hogy kevesebb az aktívkeresőkre jutó eltartottak aránya. Iskolai végzettséget vizsgálva megállapítható, hogy jelentős a térségben a csak 8 általánost végzettek aránya, mely meghaladja az országos átlagot. Magas a középiskolai érettségi nélküli szakmunkások aránya is. A térségben meghatározó szakképző intézetek működnek, melyek gépész, informatikus, ruhaipari, gasztronómiai, vendéglátó-ipari és mezőgazdasági középiskolai szakképzést folytatnak, de probléma, hogy a szakképzés struktúrája nem igazodik a helyi piaci igényekhez. Emiatt egyre nehezebb a tanult szakmájukban elhelyezkedni a szakmunkásoknak. Nagyon kevesen vannak az egyetemet, főiskolát végzett lakosok (az országos átlag fele) és a helyzetet még súlyosbítja az a tény, hogy nem tudnak megfelelő munkát biztosítani a részükre a települések. A lakosság egészségi állapota az országos átlagnak megfelelő. Az egészségügyi ellátás kielégítő, de a kisebb településeken vannak megoldandó feladatok. Erősödő tendenciát mutat az előregedés, magas a kopási, érrendszeri megbetegedések száma, és az országos átlag feletti a daganatos megbetegedések aránya. Előre lépést kell tenni a prevenció területén, és meg kell teremteni a szabadidő egészséges eltöltésének lehetőségeit, feltételeit. A kisebbség aránya az akcióterületen nem meghatározó, de Hajdúszovátot ki kell emelni ellenpéldaként, hiszen itt a roma kisebbség aránya 25%. Hajdúböszörmény (szőlőskertek, Bodaszőlő), Hajdúnánás, Hajdúdorog egyes településrészein szegregáltan, szigetszerű környezetben élnek.

3.1.4. Gazdasági környezet

Infrastruktúra. A nagy vonalas infrastruktúrákat vizsgálva megállapítható, hogy az M3-as és M35-ös autópálya, és a Debrecen elkerülő gyorsforgalmi út megépítésével, a 35-ös főút felújításával a térség megközelíthetősége jelentős mértékben javult. A térséget a Budapest –

Szolnok - Debrecen-Nyíregyháza 100-as és a Debrecen – Tiszalök 109-es számú vasútvonal érinti, két település marad ki a vasúti közlekedésből (Hajdúszovát, Nagyhegyes). Nagy hátrány, hogy a helyközi autóbusz közlekedés sugár szerkezetű, Debrecen központú, a települések egymással való összeköttetése nem kielégítő. A belső térségi közúti kapcsolatrendszerre általában jellemző az alsóbb rendű utak rossz minősége. A 4-es főút, a 3502-es (Hajdúböszörmény- Hajdúdorog, Hajdúnánás- Tiszavasvári szakasz), útszakasz egy része fel lett újítva de a 3317-es (Hajdúnánás- Nyíregyháza), a 3321-es (Hajdúszoboszló- Nagyhegyes), és a 3323-as (Hajdúnánás- Balmazújváros), ami az autópálya megközelíthetősége miatt is fontos lenne még felújításra vár. Az út minősége katasztrofális, helyenként életveszélyes és nem forgalom képes. A Hajdúszovát-Debrecen, és Hajdúnánás- Hajdúdorog összekötő út felújításra került 2009.-ben. A térség adottságaiból fakadóan jelentős az igény a mezőgazdasági feltáró utak kiépítésére, hiszen ezek hiányosak és nagyon rossz minőségűek. Elengedhetetlen feladat a főgyűjtő és mezőgazdasági gyűjtő utak felújítása. Hajdúszoboszló repülőtérrel rendelkezik, amely kis ráfordítással fejleszthető sportturisztikai, rekreációs célok kielégítésre. Áru- és személyszállítási célú fejlesztése nem indokolt. A térségben a településeket összekötő kerékpárút Hajdúdorog és Hajdúnánás között található, de fejlesztésre szorul ugyanúgy, mint a településeken belül található kerékpárút szakaszok. Az EUROVELO hálózat részét képező kerékpárúthoz Hajdúszoboszló és Nagyhegyes egy összekötő résszel csatlakozik. Fontos lenne a szórványban meglévő kerékpárutak hálózatszerű kiépítése, kerékpár túraútvonalak kijelölése kialakítása, mely hozzájárulhatna a színvonalasabb turisztikai szolgáltatások biztosításához a térségben. Ezen célokra a dűlőutak megfelelnek. A lakossági igényeket biztosító ivóvíz, gáz és elektromos hálózat kiépítettsége teljes egészében megoldott, bizonyos területeken korszerűsítésre szorul. Szennyvízkezelést tekintve lemaradás csak a kisebb településeken tapasztalható, de a megoldásuk folyamatos. Pródot meg kell említeni, hiszen itt teljes mértékben hiányzik. Nagyhegyesen a szennyvízkérdés teljesen megoldódott (100%-os kiépítettség), és Hajdúszováton is megvalósításra kerül 2013-ig. A lakossági rákötések vonatkozásában az arányokon még a nagytelepüléseken is javítani szükséges. A két kistérség települései becsatlakoztak a Hajdú – Bihar Megyei Hulladékgyűjtési Rendszerbe, így minden településen megvalósult a

szelektív hulladékgyűjtés, de további fejlesztésre szorul. A „régiszeméttelpek” rekultivációi lassan minden településen megtörténnek.

Foglalkoztatási helyzet és munkanélküliség. A lakosság összetételének magyarázatánál említésre került, hogy az országos átlagtól magasabb az aktív keresők aránya. Az előbbiekből következik, hogy kevesebb az aktív keresőkre jutó eltartottak aránya. A munkanélküliség viszont nagyjából az országos átlag körüli, néhány település kivételével. A munkanélküliség és a képzettségbeli hiányosságok mellett elmondható, hogy a jövedelmi viszonyok nagyon eltérő képet mutatnak a települések között. A foglalkoztatás helyzetét alapvetően befolyásolják a lakosság iskolai végzettségével kapcsolatos tények, valamint a mikro-, és kisvállalkozások bizonytalan gazdasági helyzete, viszont elmondható, hogy a foglalkoztatáspolitikai eszközök nyújtotta támogatási lehetőségekkel elsősorban ők élnek. A munkaképes korú lakosság egy jelentős része ingázik a környező településekre, viszonylag jelentősnek mondható az ellentétes irányú mozgás is. A foglalkoztatottak legnagyobb része a terciér szektorban tevékenykedik, melyet a mezőgazdaság és ipar követ. A legtöbb vállalkozást a kereskedelem, javítás, szálláshely szolgáltatás és vendéglátás szektor adja, és ezen belül is jellemző az 1-9 főt foglalkoztató mikro vállalkozások magas aránya. A településeken jelentős foglalkoztatók az önkormányzatok, sőt a községek esetében az önkormányzatok a legnagyobb foglalkoztatók.

500 főt meghaladó vállalkozás csak a két térségi központban található, ezek közül is kiemelkedik GE Hungaria Kft. Meghatározó foglalkoztatók még a Ventifilt Légttechnikai Zrt., Tigáz Cégcsoport, Hungest Hotels, Kerekes Szállítási és Kereskedelmi Kft, Curver.

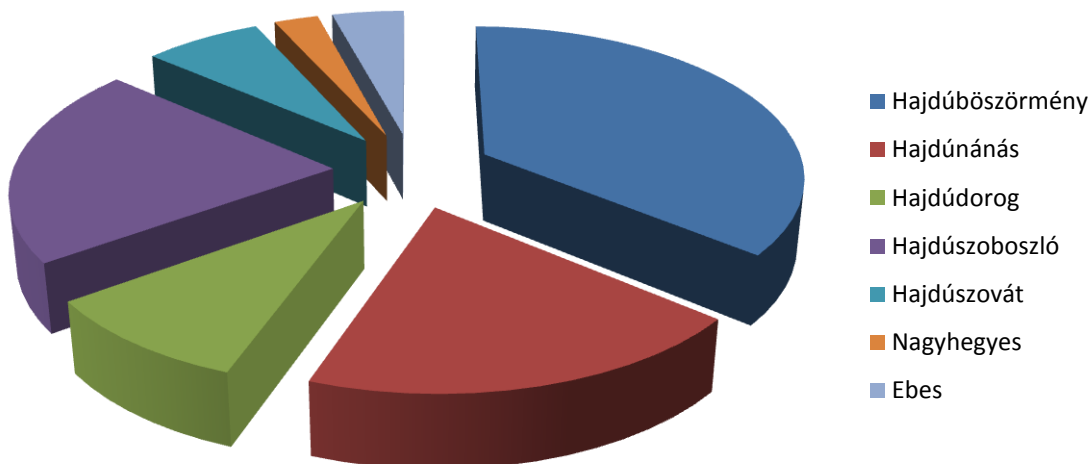
A regisztrált állás keresők száma Hajdúböszörményben a legmagasabb majd ezt követi Hajdúszoboszló, utána Hajdúnánás, Hajdúdorog, Hajdúszovát, Ebes és végül Nagyhegyes. Ebben a térségben megállapítható, hogy a regisztrált állás kereső nők száma magasabb mint a férfiaké.

A tartós munkanélküliek számára az egyedüli foglalkoztatási lehetőség a köz-, és közhasznú munkákban jelentkeznek, illetve jelentős számban eseti vagy feketemunkát végeznek. A munkanélküliek egy jelentős része nem eléggé motivált az állás keresésben, mivel valamilyen ellátásban, segélyben részesülnek.

Regisztrált álláskeresők száma összesen

Település	Férfi	Nő	Összesen
Hajdúszörmény	1654	1375	3029
Hajdúnánás	895	750	1645
Hajdúdorog	395	409	804
Hajdúszoboszló	915	873	1788
Hajdúszovát	340	241	581
Nagyhegyes	119	100	219
Ebes	164	191	355

Forrás: Észak-alföldi Regionális Munkaügyi Központ Debreceni Kirendeltsége

Gazdasági potenciál. A térség gazdasági potenciálját (a foglalkoztatottak aránya, jövedelemtermelés alapján) szolgáltató és a mezőgazdasági szektor határozza meg. Annak ellenére, hogy meghatározó a mezőgazdasági tevékenység, az ágazat jövedelemtermelő képessége mégis kicsi. A terciér szektoron belül ki kell emelni a turisztikai ágazatot, amely a térség földrajzi adottságaira alapozva nagy jelentőséggel bír. A termálvíz hasznosítás, a gyógyvízre épített turizmus a térség szinte valamennyi településén adott, és szerepel a hosszú távú fejlesztési elképzelések között. A felszín alatti víz mellett a Debrecen, Hajdúszoboszló-

mint regionális, országos turisztikai központ- közelségére épített falusi turizmus is jelentős (főleg Ebesen). Az akcióterületen Hajdúszoboszló kiemelkedő az egy főre jutó szálláshelyek, és az eltöltött vendégéjszakák számában, míg a többi településen jelentős elmaradás van. Legnagyobb foglalkoztatója ennek a szektornak a Hungarospa Zrt, de kereskedelmi és fizető vendéglátó szálláshelyek Hajdúszoboszlón kívül Hajdúnánáson, Hajdúböszörményben, Ebesen és Hajdúszováton is találhatóak. Falusi szálláshelyeket Ebesen, Hajdúszováton és Nagyhegyesen, és a városok falusi jellegű külterületein is találhatunk. A szálláshelyek állapotát tekintve elmondható, hogy nagy igény van a szállások felújítására, felszereltségük javítására annak érdekében, hogy a Hajdúszoboszlón, és környékén minőségi turisztikai szolgáltatásokat nyújthassunk. A turizmus a térség nagy lehetősége, amit nemcsak szolgáltatás-bővítéssel, hanem a meglévő szolgáltatások minőségének javításával, „ápolásával” is kihasználhatunk.

A mezőgazdaság szerepe fajsúlyos a térségben és a jelentősebb agrárvállalkozásokon túl (Kösely Zrt, Tedej Zrt, Béke Agrárszövetkezet, Bocskai Mg. Zrt, Kurucz- Ker. Kft., Nagyhegyesi Állattenyésztő Kft., Takarmány Kft.) több ezer mezőgazdasági őstermelő is fellelhető, illetve meghatározó szerepe van a mezőgazdasági kistermelésből származó jövedelem-kiegészítésnek. Gond a mezőgazdaság válsága, jövedelemtermelő, népességeltartó képességének alacsony volta, valamint, hogy jelentős különbség van az őstermelők és a nagyüzemi mezőgazdasági vállalkozások technológiai színvonala között. Az országban egyedülállóan a térségben minden típusú mezőgazdasági vállalkozási forma jelen van. Az ipari termelés jelen van a térségben, de nem meghatározó. A Hajdúszoboszlói kistérség az Alföld legfontosabb gázipari központja, ahol megtalálható a MOL Rt. gázkitermelő és gázfeldolgozó üzeme (Nagyhegyes), ahol mára már inkább tározással foglalkoznak. Az akciócsoport területén több ipari terület található, ahová tudatosan települnek be a vállalkozások. Két ipari park Hajdúböszörményben (Keleti és Nyugati), és Hajdúnánás-Tedejen található. Itt is elsősorban a nagyobb vállalkozások jelenléte a meghatározó. A gazdasági szféra szerkezeti állapotára jellemző, hogy nagyon kevés a hatékonyan működő mikro-, kisvállalkozás és egyre növekvő arányú a kényszervállalkozás, melyeknek termékszerkezete nem felel meg a keresletnek. Jövedelmezőségük romlik, alacsony a

vállalkozási kedv, viszont meghatározó a foglalkoztatásban betöltött szerepük. Hiányoznak a kézműves vállalkozások és a kisipari szolgáltatások. A vállalkozási szektorok, megerősítése indokolt a már meglévő szolgáltatások fenntarthatóságának biztosítása érdekében. A turizmusban betöltött országos szerepénél fogva Hajdúszoboszlón legnagyobb az egy állandó lakosra jutó jövedelem, Hajdúszováton a legkevesebb, míg a többi településen az országos átlag közeli. Problémaként jelentkezik viszont a turizmus és a mezőgazdaság adta szezonális, mely magas alkalmi munkavállalást produkál.

A térség hosszú távú fejlődésének és a versenyképesség javításának legfontosabb akadályai, hogy kevés a szakképzett munkaerő, kevés a munkahely, a vállalkozói réteg alacsony aktivitást mutat, és jelentős számban fordulnak elő kényszervállalkozások. További problémát okoz, hogy egyelőre kihasználatlanok a mezőgazdasági adottságok a termékek feldolgozottságát, és a melléktermékek felhasználását tekintve is. Jelentős mértékben hagyják el a térséget az alacsony hozzáadott értékű termékek. A turisztika Hajdúszoboszlón koncentrálódik, nincsenek komplex turisztikai attrakciók, nincs a térségi szereplők között együttműködés, és gond a szezonális.

3.1.5. Társadalmi környezet

A gazdasági környezet és adottságok nagymértékben befolyásolják a térség társadalmi viszonyait. Egyre nagyobb gond a települések számára a hátrányos helyzetű lakosság támogatása, eltartása. A térségben egyre nehezebb helyzetbe kerülnek a megváltozott munkaképességűek, 45 év felettiak, a nők, az alacsony iskolai végzettségűek, a külterületen élők, akik érdekében a társadalomnak a Helyi Közösség által esélyegyenlőségi programot szükséges megvalósítani.

A térségben igen nagy számban jelen vannak a non-profit szervezetek, melyek működése szakterületet tekintve és földrajzilag is nagyon szétszórta és koncentrált. Néhány jól körülhatárolható tevékenységi csoporthoz köthető, elsősorban az oktatás, a sport, a kultúra, a szabadidő, illetve a szociális ellátás területén dolgoznak. Nincsenek vagy nem meghatározó számban foglalkoznak e szervezetek területfejlesztéssel, környezetvédelemmel, gazdaságfejlesztéssel, kutatással. Mindez jellemző a magyar társadalmi berendezkedésre, aminek következménye, hogy a non-profit szektor jelen állapotában nem tudja betölteni a

fokozottabban jelentkező tágabb közösségi igényeket. Ezek a szervezetek finanszírozási problémákkal küzdenek és nagyon nehéz körülmények között dolgoznak. Erős kötődés állapítható meg a kormányzati és önkormányzati támogatásokhoz, amelyeknek következménye lehet tevékenységük hatékonyságának romlása, és a források beszűkülése. Ugyanakkor elhanyagolhatóak az alaptevékenységből származó bevételeik. A valóban komoly munkát végző civil szervezetek elsősorban a régió központban vagy a megyeszékhelyeken, térségünkben pedig a városokban tevékenykednek. Az Ak cíocsoport területén több száz bejegyzett egyesület, alapítvány, klub stb. működik, amelyek a társadalmi-gazdasági élet szinte teljes spektrumát lefedik. A Hajdúszoboszlói kistérségben elsősorban a turizmussal, falusi turizmussal foglalkozó egyesületek a meghatározóak. Kiemelkedő számmal vannak jelen a kultúra területén működő nonprofit szervezetek, a népi- és roma hagyományokkal foglalkozók. A hátrányos helyzetű Hajdúszováton a civil szféra aktivitása rendkívül erős, ahol a hagyományos kézműves mesterségek oktatását is felvállalták, egy népművészeti alkotóházat működtetve. Minden településen megtalálhatóak a közbiztonság területén segítő és önkéntes alapon dolgozó szervezetek: polgárőrség vagy önkéntes tűzoltóság. Ami szembetűnő, hogy a társadalmi szervezetek jelentős az önkormányzati feladatellátáshoz kötődik. Az is megfigyelhető, hogy több település esetében a helyi rendezvényeket- az önkormányzat munkáját segítve ezzel, valamely helyi kötődésű civil szervezet szervezi. Általában igaz, hogy kicsi az érdekérvényesítő képességük, jelenleg hiányoznak az együttműködésekre irányuló kezdeményezések, és ezek nincsenek megfelelően koordinálva. Ezt az űrt próbálja betölteni az akcióterület mindkét kistérségében működő Civil Egyeztető Fórum. Fontos feladatként jelentkezik az önkormányzati, a civil és a vállalkozói szféra együttműködésének erősítése. Szükség van az aktív, jól működő civil szervezetekre, a meglévő szervezetek „megerősödésére”, hiszen a létük már nem a hiányzó szolgáltatásokkal, hanem a szolgáltatók hiányosságaival magyarázható.

3.2. A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete és a helyi partnerség

A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete célja és szerepe a LEADER által, hogy egy integrált vidékfejlesztési tervezéssel és a vidéki szereplők aktív részvételével segítséget nyújtson a helyi szereplőknek, hogy javítsák térségük hosszú távú potenciálját. Az integrált fejlesztési

program kivitelezésének helyi letéteményese a civil – üzleti - közszférákat is képviselő széleskörű partnerséggel kialakult helyi társulás, a Helyi Akciócsoport. A tervezés során a HACS tagjai segítették az igény felmérését, ennek sikerét jól mutatja a szűkös időkeret ellenére történt 74 projektötlet beérkezése. A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete 85 tagja között 47 civil szervezet, 31 vállalkozó, 7 önkormányzat található. Ebből is látszik, hogy igen jelentős több mint 90%-os a közszférán kívüli tagok aránya, amely mindenképpen hozzájárul a társadalmi egyeztetésre és leképezi a térségre jellemző a helyzetfeltárásban is megjelenő vállalkozói és civil szervezeti túlsúlyt.

A LEADER célterületek tervezése szintén partnerségben történt és települési fórumokon történt a társadalmasítása. Az akciócsoport területén 4 célkitűzést dolgoztunk ki, melynek döntő többsége a gazdaságélénkítést és társadalmi szervezetek fejlesztési elképzelésein keresztül a közösségi élet erősítését vette figyelembe, amelyek a tervezés során kerültek felszínre, és ez is szintén a széleskörű összefogást, együttműködést hivatott alátámasztani, illetve tovább segíteni. A hagyományos térségi sajátosságokat, hagyományokat bemutató rendezvényeken túl megtalálhatók a térségen belüli civil és gazdasági szereplők közötti együttműködések. Az akciócsoport tervezi egy térségek közötti és nemzetközi együttműködés megvalósítását. Ezekről szintén a partnerségi viszonyok tovább erősödése várható.

3.3. A LEADER megvalósítás során elért eredmények

A III. tengely 4 intézkedése 3 alkalommal (2008. november, 2009. november, 2012. június és október), a LEADER program intézkedései pedig 2 alkalommal (2009. november, 2011. június) kerültek meghirdetésre. Az ÚMVP népszerűségét bizonyítja a beérkezett kérelmek száma, amely összesen 228 db. Összességében elmondható, hogy a helyi vidékfejlesztési szereplők igen aktívnak bizonyultak, a pályázói kedv nagyon bizonyult. A beérkezett pályázatok minősége azonban nagyon eltérő volt. Minden pályázati kör esetében sok volt az elutasított pályázat (formai, jogszabályi problémák miatt).

Az egész programot tekintve a legnépszerűbb jogcímek a III. tengelyes Mikro-vállalkozások fejlesztése (81) és a LEADER Közösségi célú fejlesztés (54) volt, melyekre a pályázatok legnagyobb része érkezett

„Vidéki örökség megőrzése”

Beérkezett kérelem (III. tengely, 1., 2. és 3. kör): 13 db

A vidéki örökség megőrzése célkitűzésein belül a HACS igazodott a III. tengelyes jogcím renDELETEH, vagyis lehetőség volt a helyi/ országos védelem alatt álló építmények felújítására, a természeti és a történelmi tájkép, valamint az azt alkotó táji elemek állapotának javítására, kialakítása, helyi identitás fejlesztését és megőrzését, környezeti tudatosságot elősegítő fejlesztések megvalósítására. A hátrányos helyzetű településre külön intézkedés, külön forrás került meghatározásra. Az intézkedések alapján megvalósult a nagyhegyesi Rickl kúria, 3 hajdúnánási csőszház felújítása, 2 hajdúdorogi fészület területének rendbetétele, a hajdúszováti parókia teljes felújítása és az ebesi Templomdomb Emlék és pihenőhely kialakítása. Ezen fejlesztések az épületek, építmények felújításával hozzájárulnak a helyi örökségek, a falvak, külterületek értékeinek bemutatathóságához, ezáltal a térségi identitás fejlődéséhez.

„Falumegújítás”

Beérkezett kérelem (III. tengely, 1., 2. és 3. kör): 12 db

Két területet takar a célkitűzés. A városok rehabilitációját és a falvak megújítását. A funkcióbővítő és szociális célú város rehabilitáció a kis- és középvároshálózat megerősítése, és a leromlott városrészek felemelése érdekében történik, és nem ÚMVP forrásból. A falumegújítás célkitűzésein belül a HACS igazodott a III. tengelyes jogcím renDELETEH, vagyis lehetőség volt a település megjelenésében szereppel bíró épületek külső felújítására, a település környezetét és megjelenését javító kisléptékű infrastrukturális fejlesztésekre, játszóterek kialakítására, korszerűsítésére, és piacok létrehozására, meglévők fejlesztésére. Az intézkedések alapján megvalósult a nagyhegyesi Szabadidőpark felújítása, az ebesi piaccsarnok kialakítása, játszótér építése, és néhány térelem cseréje a faluközpontban.

Turizmus

Beérkezett kérelem (III. tengely, 1. kör): 16 db

Nyertes pályázat: 8 db

A térség egyik fő célkitűzése a turizmus fejlesztése, amely a jövőképpen, a prioritásokban, az intézkedésekben, a beérkezett pályázati darabszámokban, és a kötelezettségvállalásban is megmutatkozik. A „Hajdúság kincsei” prioritás a minőségi szálláshelyek, és turisztikai szolgáltatások fejlesztését takarja. Minden olyan beruházás, amely az ÚMVP-ből nem támogatható. Erre forrás a HACS fejlesztési forrásból nem kerülhet. A „Rabul ejtő Hajdúság” prioritás intézkedései takarják az ÚMVP-ből támogatható célokat. Pályázni lehetett a turisztikai tevékenységek fejlesztésére, mind a III. tengely, mind a LEADER Vállalkozás alapú jogcím (falusi szálláshelyfejlesztés 3 napraforgós minősítésig) keretében. Az intézkedések keretében megvalósul 8 falusi szálláshely kialakítása, felújítása, 3 ifjúsági szálláshely építése, 1 lovas, és 2 horgászturisztikai fejlesztés. A III. tengely intézkedéseire a második körben a HACS nem allokált forrást, vagyis nem került megnyitásra. Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a nem mezőgazdasági tevékenységgé történő diverzifikálásra nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 129/2012. (XII. 17.) VM rendelet alapján turisztikai tevékenységek fejlesztése 2013-ban június 2-ig újra lehetséges.

„Hajdúsági Versenyképességért”

Beérkezett kérelem (III. tengely, 1. kör): 56+23 db

Beérkezett kérelem (LEADER) 15 db

A turizmus mellett a térség másik legfontosabb gazdaságfejlesztési célkitűzése a gazdaság versenyképességének növelése. A vállalkozói szektor erősítése több operatív programon belül támogatott. A településlistától, és tevékenységtől függően pályázhatnak az ügyfelek a vállalkozói tevékenységükkel érintett tevékenységekre (Új Széchenyi Terv). A mezőgazdasági vállalkozók, gazdák az ÚMVP I. és II. tengelyén belül találják meg a lehetőségeket. A III. tengely intézkedéseinek keretében térségünk valamennyi településének mikro vállalkozásai pályázhatnak telephely kialakításra és fejlesztésre. A legnépszerűbb intézkedésről van szó, mindkét kört figyelembe véve is. Az igényelt és jóváhagyott támogatás is ezen intézkedések esetében a legnagyobb. Az első kör nyertes projektjei között egyszerű gépbeszerzések, és a bonyolult, nagy összegű építési beruházások is megvalósulnak. A tevékenységeket tekintve nem általánosíthatunk, nem egy bizonyos vállalkozói kör pályázott. De az elmondható, hogy legfőképpen a szolgáltató szektorban érintett vállalkozók éltek a

lehetőséggel. A második körös kérelmek elbírálása folyamatban van. A LEADER intézkedéseken belül lehetőség van marketing tevékenységek fejlesztésére, együttműködési formák kialakítására, és gazdaságfejlesztéssel kapcsolatos terv, tanulmány készítésére. Valamennyi ide tartozó LEADER intézkedés nagyon népszerűnek bizonyult.

„Élhetőbb vidékért”

Beérkezett pályázat (LEADER): 18 db

Nyertes pályázat: 16 db

A célkitűzés alapvető feladata az élhetőbb vidék kialakítása az alapvető infrastruktúra fejlesztések, a közfoglalkoztatás segítése, a környezettudatosság erősítése, a szabadidős és sportszolgáltatások és a közösségépítés feltételeinek javítása által. Az önkormányzati feladatok ellátásához kapcsolódó infrastruktúra fejlesztések alappillérei az élhetőbb környezetnek. Az ezekre vonatkozó beruházások nem az ÚMVP-ből, hanem az operatív, hazai és egyéb forrásokból valósulhatnak meg. Az ÚMVP forrás (III. és IV. tengely) a célkitűzés törekvéseinek elérését horizontális (IKSZT) és nem horizontális intézkedései által segíti. A célkitűzés egyik nagy pillére a horizontális intézkedésként meghirdetett közösségi terek funkciójának bővítése. A térségben 3 szervezet rendelkezik Integrált Községi- és Szolgáltató tér címmel (Hajdúnánás- Tedej, Hajdúböszörmény- Bodaszőlő), akik a beruházás megpályázásra jogosultak. Jelenleg egy szervezet rendelkezik a beruházás megvalósítására nyertes pályázattal. A közösségi terek kialakítása nagy mértékben segíti a helyi közösségépítés folyamatát, hiszen helyet és teret biztosítanak a helyi szolgáltatásoknak, rendezvényeknek. A LEADER Községi célú fejlesztés jogcímén belül a HACS az IKSZT-k funkcióbővítését ösztönzi. Ez alapján valósul meg Tedejen a közösségi tér sporttevékenységekre alkalmas területének felújítása. A vonzóbb, élhetőbb vidék kialakításának másik fontos pillére a helyi foglalkoztatás segítése a közhasznú foglalkoztatási programokhoz kapcsolódó eszközbeszerzésekkel.

„Bio- és megújuló energiaágazat fejlesztése”

A bio- és a megújuló energia a jövő. Ezzel a fontos ténnyel térségünk is tisztában van, ezért külön célkitűzés ösztönzi az energiatermelés bio- és megújuló módjára való áttérést, mindezt

a fenntartható energiafelhasználás érdekében. Az akcióterületünkön a bio- és megújuló energiatermelés és felhasználás mértéke nagyon csekély. A III. és IV. tengely keretében nem került külön intézkedés meghatározásra ezen fejlesztésekre, mert más programokból támogatható a cél.

„Érték az ember”

Beérkezett pályázat (LEADER): 7 db

A célkitűzés a helyi és a térségi igényekhez igazodó, a helyi igényekre épülő képzések, szakképzések, tanfolyamok, tréningek megvalósítását ösztönzi, amelyek segítik az álláskeresők munkához jutását, javítják a település iskolázottsági színvonalának emelését, és hozzájárulnak a Hajdú hagyományok és mesterségek megőrzéséhez. Az intézkedés által 5db képzés (4 gazdasággal, álláskereséssel, tanulással kapcsolatos, és 1 hagyományőrző célzatú) valósulhat meg a térségben 11 738 871 Ft összegben, melyek közül 2 már folyamatban van, és a térség mind a 7 települését érintik. Ezek több napos rendezvények, amelyek segítik a célkitűzés elvárt eredményeinek elérését. Cél a képzettség, képességek javítása, s ez csak valamely új tudás, ismeretanyag elsajátításával érhető el teljes mértékben.

„Hajdúk jövője - identitás erősítése”

Beérkezett pályázat (LEADER): 59 db

A Hajdú identitással kapcsolatos célkitűzés a legösszetettebb, az intézkedés darabszáma, az allokált forrás, a nyertes pályázatok, és a jóváhagyott kötelezettség tekintetében is. A rendezvényekre vonatkozó intézkedések a LEADER-en, és más operatív programokban is pályázható, a rendezvény módjától, céljától és megvalósításától függően. A térségi LEADER program rendezvényekre vonatkozó intézkedései nagy népszerűségnek örvendtek. A HACS olyan rendezvényeket támogat, amelyek térségi jelleggel bírnak, és a települések közötti együttműködések előnyben részesítésével hozzájárulnak a térségi identitás kialakításához. Falunapoktól, ifjúsági rendezvényeken, találkozók, kulturális fesztiválok, át nagyon széles a kör. Az ügyfelek minden esetben törekednek a térségi együttműködések kialakítására a szervezés és megvalósítás folyamán. A forrás segíti a forráshiányos önkormányzatok, civil

szervezetek munkáját, hiszen a támogatással minőségi, és magas színvonalú rendezvények valósulhatnak meg.

3.4. A HVS felülvizsgálatának indokoltsága

A HVS-ek jelenlegi struktúrájukban tartalmazzák mindazokat az információkat, adatokat, elemzéseket és az ezekre épülő cél- és intézkedésrendszert, amelyre a jelenlegi HVS felülvizsgálatot alapozni lehet. Ennek értelmében a HVS jelenlegi felépítésén a felülvizsgálat során alapvetően nem kell változtatni. A jelenlegi felülvizsgálat során a HVS mellékletét képező LEADER Intézkedési Tervben foglaltak tartalmazzák a projektjavaslat és a pályázat benyújtásához szükséges információkat. A fő célkitűzések alá rendelt intézkedések rendszerét, részletességét, intézkedési területének nagyságát a benyújtási időszak megkezdése előtt ki kell alakítani. Ezért jelentős változtatás nem szükséges, az adatok frissítése és aktualizálása mellett az új szerkezetnek való megfeleltetés, a következő, 2014-2020-as programozási időszakra való készülés a cél.

3.5. SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
<ul style="list-style-type: none"> • Kedvezőek a természetes szaporodási mutatók. • Középfokú oktatási intézmények működnek. • Alternatív mezőgazdasági termelés, biogazdálkodás folyik néhány gazdaságban. • Erős szolgáltató szektor, magas a szolgáltatási ágazatokban foglalkoztatottak aránya. • Több magyar és külföldi tulajdonban lévő vállalkozás és multinacionális cég működik a térségben. • 2 ipari park működik a térségben. • Üzleti szolgáltató infrastruktúrák találhatóak a térségben. • Ipari tevékenységre alkalmas barnamezős területek állnak rendelkezésre. • Rendkívül kedvező földrajzi elhelyezkedés, autópályák áthaladnak a térségben. • Jó a termőföldek átlagos aranykorona-értéke. • Nemzetközileg versenyképes idegenforgalmi adottságok a térségben. • Kedvező a térség megközelíthetősége 	<ul style="list-style-type: none"> • Kedvezőtlen demográfiai folyamatok, az elvándorlás miatt csökken a népesség. • Alacsony a munkaképes korú lakosság aránya, elöregedő népesség. • Magas az eltartott és az inaktív népesség aránya. • Magas, kedvezőtlen szerkezetű munkanélküliség. • Magas a pályakezdő és a tartósan munka nélkül lévők aránya. • Jelentős térségi fejlettségbeli különbségek találhatóak a térségen belül. • A lakosság képzettségi szintje elmarad az országostól. • Alacsony a felsőfokú végzettségűek aránya. • Kedvezőtlen jövedelmi viszonyok, alacsony életminőség. • Az iskolákban magas az egy pedagógusra jutó tanulók száma. • A térség iparosodottsági szintje, valamint az iparban foglalkoztatottak aránya alacsony. • Gyenge a minőségi turizmus infrastruktúrájának kiépítettsége (lovas- és kerékpárturizmus) kivéve Hajdúszoboszló • Nem működik logisztikai központ a térségben. • Alacsony a vállalkozási aktivitás. • A vállalkozásokon belül a kis- és mikro vállalkozások túlsúlya jellemző, alacsony a vállalkozások munkahely-teremtő képessége. • A közutak, mind a vasúti pályák felújításra szorulnak. • Kedvezőtlen a telekommunikációs infrastruktúra kiépítettsége a községekben, településrészekben • Gáz kiépítettsége hiányos • Nincs nemzetközi határkapcsolata, alacsony a nemzetközi kapcsolatrendszer szintje elégtelen.

Lehetőségek:	Veszélyek:
<ul style="list-style-type: none"> • Nem a térség szomszédságában, de közel van a Román határ • M3 és M35 autópálya kiépülésével megteremtődtek logisztikai szolgáltatások nyújtásának alapjai. • Működő üzleti infrastruktúrák szerepe felértékelődik. • Az EU csatlakozást követően jelentős fejlesztési források állnak rendelkezésre. • Növekvő igény a logisztikai szolgáltatások iránt. • Aktív turizmus iránti nemzetközi kereslet növekszik. • A mezőgazdasági termékek feldolgozása, másodlagos termékek hasznosítása, feldolgozóipar ösztönzése, ehhez kapcsolódóan a jó minőségű termőföld adta lehetőség • Klaszteresedés a mezőgazdasági termékek feldolgozására és értékesítésére • Jelentős mezőgazdasági hagyományok, tradicionális mezőgazdasági termékek. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mezőgazdasági üzemek működési feltételei továbbromlanak. • A gazdaság instabilitása, jelentős bürokratikus nehézségek a fejlesztések során. • Más európai országok mezőgazdaságának erősödése térfyerése, fejlődése • Nagy függőség a mezőgazdaságtól, a mezőgazdasági vállalkozások problémája esetén jelentősen nőhet a munkanélküliség. • Az eltérő adottságok, fejlődési lehetőségek következtében tovább nőnek a térségen belüli fejlettségi különbségek.

Forrás: „Gazdaságfejlesztési lehetőségek a Hajdúságban” Tanulmány

Stratégiai következtetések

A SWOT analízis áttekintése után egyértelműen megállapítható, hogy a LEADER HACS által lefedett térség számos erősséggel rendelkezik, melyek megfelelő kihasználását nagymértékben megnehezítik a térség gyengeségei. A térség egyik erőssége a *kedvező földrajzi elhelyezkedés*. Az érintett térségen halad keresztül az M3 és M35 autópálya, amelyen jelentős áruforgalom bonyolódik le. Ennek maradéktalan kihasználását azonban megakadályozza a nagyvárosok (Debrecen és Nyíregyháza) közvetlen közelsége, a korszerű közlekedési vasúti infrastruktúra hiánya. Ugyanakkor több lehetőség van, melyekre építhet a térség. A kedvező elhelyezkedésből kifolyólag javulhat a térség tőkevonzó képessége, növekedhet a befektetői érdeklődések száma. Ennek erősítésére azonban intenzív marketing és befektetés-ösztönzési munka szükséges.

Az érintett térség fejlődése szempontjából meghatározó a *humán-erőforrás minősége*, melyek terén súlyos gyengeségek azonosíthatók be. A térség lakosságának alacsony az aktivitási szintje, az eltartott népesség magas aránya nagy terheket ró a foglalkoztatottakra. Mindezek mellett azonban magas munkanélküliség figyelhető meg, melyet tovább súlyosbít, hogy a munkanélküliek körében magas a pályakezdő és a hosszú távon munka nélkül lévők aránya. Erősségként értékelhető a természetes szaporodási mutató alakulása, azonban ezt lerontja a lakosság elvándorlása a térségből. A lakosság iskolázottsági szintje alacsonyabb az országosnál, nagyon alacsony a diplomások aránya a térségben. Mindezekből kifolyólag szükséges a humán-erőforrás átfogó fejlesztése, az oktatási, képzési és átképzési rendszer fejlesztése, átképzési és foglalkoztatási programok lebonyolítása révén. Ösztönözni kell továbbá a diplomás rétegek idetelepülését. A térség jelentős *mezőgazdasági hagyományokkal* rendelkezik, erősségként értékelhető, hogy több tradicionális mezőgazdasági terméket állítanak elő az helyben és jó a földek termőképessége, Ugyanakkor számos gyengeség figyelhető meg. A térség kedvező mezőgazdasági adottságokkal rendelkezik, de a termelési szerkezet is korszerűtlen. Az érintett térség több településén rendkívül magas a mezőgazdaságban foglalkoztatottak aránya, az őstermelők száma, a mezőgazdaság számos család megélhetését biztosítja. A térség erőssége, hogy megjelent az alacsony termőképességű területek alternatív hasznosítása, biogazdálkodás folyik néhány gazdaságban.

A térség nem rendelkezik komoly *ipari kapacitásokkal*, alacsony az iparban foglalkoztatottak aránya. Az ipari vállalkozások is elsősorban a nagyobb településeken, városokban koncentrálódnak, növelve ezzel az egyes települések közötti fejlettségbeli különbséget. A térség erőssége, hogy több külföldi tulajdonban lévő, illetve multinacionális vállalat is működik a térségben, ezek többsége azonban korábban működő vállalatok felvásárlásával került a térségbe, nem új beruházás eredménye. Az érintett térség gyengesége az alacsony vállalkozási aktivitás, a működő vállalkozások lakosságárányos értéke jelentősen elmarad az országos átlagtól. A vállalkozások tőkeszegénysége tovább súlyosbítja a helyzetet, jelentős a mikro- és kisvállalkozások aránya, melyek munkahelyteremtő képessége alacsony. Ezzel szemben kiemelkedően magas a *szolgáltató ágazat* részesedése. Jelenleg ezen vállalkozások közötti együttműködés korlátozott, melyet szükséges javítani akár klaszterek létrehozásával.

A térség erőssége, hogy jelentős természeti értékekkel rendelkezik, itt található a jelentős termákvíz kapacitások vannak, itt található a Hajdúszoboszlói „üdülőközpont” ezáltal a térség a turizmus egyik hazai célpontjává válhat. Ennek a lehetőségnek a kihasználását több gyengeség nehezíti. Az egyik legjelentősebb, hogy nemzetközi viszonylatban kevés olyan természeti érték jelent kiemelkedő vonzerőt, a térség nem tud versenyre kelni a magashegységi nemzeti parkokkal. További gyengeség, hogy a minőségi turizmus feltételei jelenleg hiányosak a térségben, kevés minőségi szálláshely található, valamint rövid a turisztikai szezon.

A térség erőssége, hogy több üzleti tevékenység folytatására alkalmas ingatlan található a térségben, ezek közül *két ipari park* címmel rendelkeznek. Több település rendelkezik kijelölt *iparterülettel*, valamint számos, jelenleg hasznosítatlan barnamezős terület áll a potenciális beruházók rendelkezésére. Ugyanakkor gyengeség, hogy ezen területek kiépítettsége alacsony, a közművek még nincsenek teljes mértékben kiépítve, több barnamezős terület hasznosítását pedig ellehetetleníti a szennyezések felszámolásának magas költsége. A térség településeinek a műszaki *infrastruktúra* kiépítettsége változó. Alapvető gyengeség a közlekedési infrastruktúra rossz állapota: a közutak többsége felújításra szorul, a vasúti pálya pedig jelenleg nem alkalmas nagy sebességű közlekedésre. A bemutatott erősségek és gyengeségek, valamint az ezekhez kapcsolódó lehetőségek és veszélyek a térségen belül is térségenként különböznek. Mindezekből kifolyólag rendkívül fontos a térség belső fejlettségbeli különbségeinek csökkentése.

4. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe

4.1. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia kapcsolódása a térség szükségleteihez

Egy homogénebb fejlettségű akcióterületen már reálisabb a közös természeti adottságokra, mint hajdúsági löszhát, kiváló termőföld, NATURA 2000-s területek vagy a közös történelmi múlt, mint Bocskai István és a hajdú ősök történelmi örökségére, a lovas kultúra újjáéledésére épített hajdú identitás, szellemiség kialakítása. Mindezeket bővítik a néphagyományokra úgy, mint tánckultúrára, gasztronómiai különlegességekre, a tájházakban fennmaradt építészeti örökségekre, valamint a helyi specialitásokra, a mezőgazdasági

kultúrára és a fürdőturizmusra alapozható további értékek. A fentiek közösen járulnak hozzá a térségi együvé tartozás formálódásához.

A gazdaságfejlesztési szándék oka, az országosan tapasztalható munkanélküliség. A célok és intézkedések a munkahelymegtartást, az önfoglalkoztatást, a diverzifikációval a „több lábra állást”, a jövedelem kiegészítést, és a nagyobb fejlesztésekkel új munkahelyek létrehozását teszik lehetővé úgy az ipari-, mint az agrárágazatban.

Célunk az egymást erősítő hatások megjelenítése. A város rehabilitációk, a vidéki örökségi helyszínek felújításai, a falufejlesztések, a fürdőberuházások kiválóan hatnak a turizmusra, mely generálja a vállalkozásfejlesztésnek, elsősorban a felmerülő igényekre és szükségletekre alapozott szolgáltatásokra, illetve a hagyományőrzést is segítő kézművességre koncentrálna. A hagyományosan meghatározó mezőgazdasági múlttal rendelkező településeink jó terepei az egészséges élelmiszer-termelésnek, biogazdálkodásnak (zöldség, gyümölcs, sertéshús, marhahús, baromfi, tej, méz), mely a saját térségi márkanév létrehozását alapozhatja meg, elősegítve a célirányos szövetkezést, jövedelemtermelő, kölcsönösen hatékony együttműködést a két összekapcsolódott kistérség gazdasági szereplőinél. Jelentőssé válhat a térségben a bio- és megújuló energiaágazat.

4.1.2. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia fő célkitűzései és intézkedései

A jövőképből is megfogalmazott, *elérni kívánt célok*, melyek a fő fejlesztési prioritások és fejlesztési intézkedések által valósulhatnak meg:

- a kihasználatlan turisztikai kapacitások aktiválása, ill. a meglévő turisztikai szolgáltatások fejlesztése
- minőségi termelés és szolgáltatások biztosítása
- a térség gazdasági versenyképességének erősítése (munkahelyteremtés által)
- vidéki örökségvédelem, falufejlesztés
- életminőség javítása, népességmegtartó erő növelése
- hajdúsági identitás kialakítása és markánsabbá tétele
- közösségi együttműködés és összefogás ösztönzése

A helyi gazdaság versenyképességének növelésével, a meglévő piacok megtartásával és új piaci lehetőségek megszerzésével biztosítani kívánjuk a térség lakóinak a megélhetését, amely hozzájárul a népesség megtartásához. Ehhez a mezőgazdaság versenyképességének növelésén és a jövedelmezőség biztosításán túl elengedhetetlen a turizmus kínálta lehetőségek minél szélesebb körű kiaknázása, a helyi minőségi termékek és szolgáltatások biztosítása, és a térségi együttműködések ösztönzése. A magasabb minőségű szolgáltatások nyújtásával, a civil szféra megerősítésével, a turisztikai attrakciók szélesebb körű biztosításával és az ehhez szükséges beruházások megvalósításával vonzóbbá kívánjuk tenni a térséget, amely hozzájárul a jövőkép eléréséhez. A természeti- táji- és kulturális értékek védelmével és a vidéki térség életminőségének javításával, élhetőbb lakókörnyezet kialakításával kívánjuk a térség lakóinak komfortérzetét növelni és valós alternatívát kínálva kiemelni a vidéki élet nyújtotta lehetőségeket. A Stratégia intézkedéseit, célkitűzéseit, és a lekötött forrásokat tekintve elmondható, hogy a gazdaságfejlesztés és szolgáltatásfejlesztés aránya összességében kiegyenlített. A III. tengely esetében a gazdaságfejlesztésre, a IV. tengelyt tekintve pedig a szolgáltatásfejlesztésre helyeződött a nagyobb „hangsúly”. A források allokálása a HACS egyik legfontosabb eszköze a fejlesztési irányok meghatározásában.

A fejlesztési stratégia legfőbb célja tehát a lakosság jólétének, életszínvonalának javítása. Jelen stratégia kijelöli azt a fejlesztési irányt, amely mentén a térség gazdasága egyrészt a lehető legnagyobb mértékben képes kihasználni belső erősségeit, adottságait, a külső környezeti lehetőségeket; másrészt meg tudja szüntetni a gyengeségek jelentette versenyhátrányokat, és el tudja kerülni a külső környezeti veszélyeket.

1.célkitűzés: Vidéki örökség megőrzése

A célkitűzés az alábbi intézkedéseket tartalmazza:

1.1. Utódainkra örökítve

1.1.1. Vidéki örökség megőrzése
--

A települések közös történelmi múlttal rendelkeznek (Hajdú hagyományok: történelmi örökség, tánc, gasztronómia, lovas kultúra). Nagyon jó földrajzi adottságokkal rendelkező térség, egy ártéri lösziszapos síkság, ahol erdők, parkok, szikések, nádasok, kanyargós kiszáradt- és élő folyómedrek, tavak, kunhalmok gazdagítják a tájat. Épített és kulturális

örökségekben bővelkedik. A Szováti Kötszegi csőszház, az Ebesi Árpád kori templommaradvány, a Nagyhegyesi Rickl kastély, a Dorogi régészeti lelőhely, a számos templom, múzeum, tájház, emlékművek, és minden egyéb látnivaló a települések vonzerejének fontos elemei. A természeti, épített és kulturális örökség a községek számára adottak, de a rossz környezeti állapot és kiépítetlen infrastruktúra miatt nem „versenyképesek”. Nem alakult ki a helyi specialitásokra alapozott „hely szelleme”, de a közös természeti adottság, történelmi múlt jó alapként szolgálhat ennek létrejöttéhez. A célkitűzés célja a helyi vagy országos védelem alatt álló épületek, építmények felújítása, a természeti és a történelmi tájkép, valamint az azt alkotó táji elemek állapotának javítása, kialakítása, valamint a helyi identitás fejlesztését és megőrzését, környezeti tudatosságot elősegítő intézkedések megvalósítása. A célkitűzés várható eredményeként erősödik a települések falusias jellege, vonzóbb településkép, élhetőbb környezet, egységes arculat jön létre. Javulnak a demográfiai viszonyok, és a falusi turizmus feltételei. Nő a munkahelyek száma (hátrányos helyzetű helyi lakosok alkalmazása). A falvak értékeinek bemutatása hozzájárul a térségi identitás kialakulásához. A térség településével való összefogás segíti a Hajdúság népszerűsítését, országos elismertségét, és ellensúlyozhatja Hajdúszoboszló, mint fürdőváros „egy lábón állását”, vagyis a turizmus szezonálisát és területi koncentráltóságát.

2. célkitűzés: Falumegújítás- és fejlesztés

A célkitűzés az alábbi intézkedéseket tartalmazza:

2.1. Városias vidék – Vidéki város
2.1.1. Város-rehabilitáció- és fejlesztés
2.1.2. Falumegújítás- és fejlesztés

A célkitűzés a „Városias vidék – Vidéki város” kialakulásával kapcsolatos intézkedéseket tartalmazza. A térségben 3 község és 4 város található. A Strukturális Alapokból (ERFA, ESZA) kerül finanszírozásra a városok állapotának javítása, infrastruktúrájának fejlesztése, míg a vidéki térségekkel, és a mezőgazdasággal kapcsolatos fejlesztéseket a közös agrárpolitikához tartozó Európai Mezőgazdasági- és Vidékfejlesztési Alap biztosítja. A városok adják az akcióscsoport lakosságának több mint 90%-át, tehát nagyon kiemelt jelentőségű fejlesztési célterület, és foglalkozni kell velük. A város fejlesztésével a Regionális

Operatív Program, és az Új Széchenyi Terv Otthonteremtési Programja biztosít forrást Hajdúböszörmény, Hajdúdorog, Hajdúnánás nagy külterülettel rendelkező alföldi mezővárosok. Hajdúszoboszló nemzetközi jelentőségű fürdőváros. Közös természeti adottság (Hajdúság) és történelmi múlt (Hajdú hagyományok) jellemzi a térséget. A térség egyik legfontosabb természeti kincse a termásvíz, melyre több város építette turisztikai kínálatát. A településkép javítását szolgáló városközpont rehabilitációk Hajdúböszörményben, Hajdúnánáson már megvalósultak, de egyes városrészek még felújításra szorulnak. Hajdúdorogon és Hajdúszoboszlón tervezés alatt van. A falvakat vizsgálva Hajdúszovát, Bodaszőlő főutcás, szalagtelkes, Nagyhegyes, Ebes, Hajdúvid megtervezett, „sakkáblaszerű” falu merőleges utcákkal, Pród egy tanyaközpont. A központban koncentrálnak a szolgáltatások, ahol megtalálható a polgármesteri hivatal, iskola, művelődési ház, posta, boltok, játszótér. Faluszélre a sportpálya, szabadidőpark, temető települt. A kitűnő természeti adottságok miatt a falvakban a hajdúsági emberek már régi idők óta foglalkoznak mezőgazdasággal, ennek ellenére a helyi termékek értékesítése nem jelentős. Külterületeken nem, de a községekben működik piac, de valamennyi fejlesztés szorul. Problémát jelent, hogy a települések közösségi, gazdasági és városi funkciói az elmúlt években jelentősen gyengültek. A belvárosokban leromlott természeti és épített környezet jellemző, hiányzik az egységes városkép és arculat. A falvakra általánosan jellemző a központi környezet leromlott állapot, amely rontja a településképet. Kevés a zöldfelület, játszótér, az épületek állapota rossz, és a piacok nem felelnek meg a lakossági igényeknek és az EU-s előírásoknak. Az önkormányzatok nagy energiát és pénzt fordítanak a kötelező alapfeladatok ellátására, a hátrányos helyzetű lakosság felzárkóztatására. A településkép javítás a pénzügyi nehézségek, forráshiány miatt nehezen kivitelezhető. A vidéki örökség kihasználásához vonzóbb és élhetőbb lakókörnyezet szükséges, aminek elérése csak az alapfeladatok ellátásán túli cél. A célkitűzés célja a funkcióbővítő város rehabilitáció a kis- és középvároshálózat megerősítése érdekében, a szociális célú város rehabilitáció a leromlott városrészek felemelése érdekében, valamint a helyi vagy országos védelem alatt nem álló, a falvak megjelenésében szereppel bíró épületek felújítása, játszótérek kialakítása, korszerűsítése, új piacok létrehozására, meglévők fejlesztése, bővítése, az előírásoknak történő megfeleltetése. A települések

„megújulása” a helyi adottságokkal (természeti adottság, történelmi múlt és néphagyományok) együttesen jó alapként szolgálhatnak a HVS jövőkép eléréséhez. Várhatóan vonzóbb és élhetőbb környezet, alakul ki a természeti és épített környezet minőségének javításával, mely segíti a társadalmi kohézió erősítését, erősödik a falusias jelleg. Új városi funkciók jelennek meg, szolgáltatások bővülnek, javulnak a turizmus, munkaerőpiac feltételei. Javulnak a helyi termékek piaci értékesítésének feltételei, a demográfiai viszonyok, nő a munkahelyek száma (hátrányos helyzetű helyi lakosok alkalmazása). A térség többi településével való összefogás segíti a Hajdúság népszerűsítését, és ellensúlyozhatja a turizmus (fürdő) szezonálisát és területi koncentráltságát. A város rehabilitációk és falufejlesztések együttes megvalósítása hozzájárul a „hely szellemének” kialakulásához, a térségi identitás egységesítéséhez és erősítéséhez.

3. célkitűzés: Térségi turizmus fejlesztése

A célkitűzés az alábbi intézkedéseket tartalmazza:

3.1. Térségi turizmus fejlesztése
3.1.1. Szálláshely kialakítása
3.1.2. Szolgáltatás bővítése/fejlesztése

A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete LEADER HACS területe turisztikai adottságainak feltétele kedvező, a természeti értékek és a megújuló vidéki örökség, valamint a fürdőfejlesztések, a lovas-, horgász- és egyéb turisztikai szolgáltatások, a falusi szállások, a rendezvények, fesztiválok bővülő lehetőséget adnak mindenki számára, hogy megismerje a Hajdúságot. A helyi adottságokra épülő, országos és nemzetközi jelentőségű turisztikai központ, a gyógyturizmus, a fürdőkultúra a szolgáltatások folyamatos megújulását, a szálláshelyek korszerűsítését, bővítését igényli. A turisztika kiegészítő jövedelemforrásként is funkcionálhat. A térség turisztikai lehetőségei az adottságokhoz képest kihasználatlanok, az adottság önmagában korszerű szálláshelyek hiányában nem elegendő. A falusi turisztikai szolgáltatások bővülése a térségi vendégéjszakák számának növekedését, a térség helyi értékeinek, egyediségének bemutatását, látogatottságának, megtartó erejének növelését eredményezheti. A térség turisztikai lehetőségei az adottságokhoz képest kihasználatlanok, fontos a kiegészítő megélhetési formák megtalálása. A gyógyturizmus, a ráépülő fürdőkultúra

állandó, megújuló szolgáltatásokat követel. Kihaszíratlanok a történelmi örökség, a lovas, vízi, kerékpár, vadász és vallási, valamint tanyasi/falusi turisztikai lehetőségek, melyek azonban vonzerőt jelenthetnek. A turisztikai szolgáltatások területileg koncentráltak, jellemző a nagyfokú szezonális. Az olyan turisztikai szolgáltatások, melyek a fizikai aktivitást kedvelőket kecsegtetik, esetleg meghosszabbítják a gyógyvizek, fürdők vendégeinek térségben tartózkodási idejét, szinte teljesen hiányoznak. A hortobágyi pusztasághoz keletről kapcsolódó területek, az erdők, a tavak, lovas tanyák, az egyedülálló kunhalmok, a települési látványosságok, a vidéki környezet, a falusi élet, ezek szakszerű bemutatása nem megoldott. A térség kulturális, természeti, ökológiai lehetőségei, országos hírű rendezvényei a jelen lévő szolgáltatásoknak jó alapot adnak a továbbfejlesztésre. A turisztikai szolgáltatások fejlesztésével, a meglévő szolgáltatások minőségi színvonalának javításával a turizmus, mint ágazat szezonálisát csökkenthetjük. A Hajdúszoboszló országos és nemzetközi „fürdő hírnevére” építve növelhetjük a többi település turisztikai lehetőségeit. A térségbe érkező vendégek a fürdőzés mellett a térség többi településére is ellátogatnak. A turisztikai szolgáltatások körének bővülése nem a turisták számának növekedéséhez járul hozzá, hiszen csak emiatt nem látogatnak ide, hanem megnöveli a tartózkodási időt. Ezáltal nő a térségben eltöltött vendégéjszakák száma, a szolgáltatások igénybevétele által aktív pihenéssel tölthetik a vendégek a térségben tartózkodásukat. A szolgáltatások fejlődése természetesen hozzájárul a szálláshelyek könnyebb értékesíthetőségéhez, és a hajdúság értékeinek, egyediségének a bemutatásához, ezáltal a látogatottságának, a megtartó erejének növekedéséhez.

4. célkitűzés: Helyi Erőforrásokon alapuló gazdaság fejlesztése

A célkitűzés az alábbi intézkedéseket tartalmazza:

4.1. Helyi Erőforrásokon alapuló gazdaság fejlesztése
4.1.1. Vállalkozások építési beruházásainak támogatása
4.1.2. Vállalkozások gép- és eszközbeszerzéseinek támogatása
4.1.3. Vállalkozások marketing tevékenységeinek támogatása

A térségi mikro-, kis- és középvállalkozások jövedelmezősége romlik, tőkehiány jellemzi őket és alacsony a vállalkozási kedv. A vállalkozások műszaki-technológiai színvonala elmarad az országos átlagtól, és nagyon alacsony szintű az együttműködés. Kihaszíratlanok az

adottságok a helyi termékek előállítását és feldolgozottságát tekintve, emiatt jelentős mértékben hagyják el a térséget az alacsony hozzáadott értékű termékek. A célkitűzés célja az akcióterület gazdasági versenyképesség növelése, az ország többi területéhez képesti elmaradottság csökkentése a gazdasági feltételek javítása, a szükséges háttér, ill. együttműködések ösztönzése által. A beruházások eredményeképpen várhatóan munkahelymegőrzés, munkahelyteremtés, a vállalkozói szektor megerősödése, a helyi termékek „értékének” emelkedése, a gazdaság modernizálása, versenyképesség növelése és a vállalkozások több lábon állása figyelhető meg, mindez természetesen az alacsony környezeti terhelés megőrzése és a magas környezeti értéket képviselő területek, természeti értékének megőrzése mellett. A fejlesztések megvalósításával javul a térség tőkevonzó képessége, a kis- és középvállalkozások műszaki-technológiai színvonala, mely által javul a termelékenységük. Mindezen tényezők együttesen hozzájárulnak a foglalkoztatási helyzet javulásához, a munkanélküliség csökkentéséhez, a versenyképes gazdaság megteremtéséhez a Hajdúságban.

5. célkitűzés: Közösségi és civil élet elősegítése és ösztönzése

A célkitűzés az alábbi intézkedéseket tartalmazza:

5.1. Közösségi és civil élet elősegítése és ösztönzése
5.1.1. Szabadidős szolgáltatások fejlesztése
5.1.2. Rendezvény szervezése
5.1.3. Non-profit szervezetek eszköz beszerzés

A térség non-profit szervezeteiről megállapítható, hogy a szektor működése nagyon koncentrált. Néhány jól körülhatárolható tevékenységi csoporthoz köthető, elsősorban oktatás, szabadidő, sport, kultúra és szociális ellátás területén dolgoznak. A térség valamennyi településén jelen vannak a sport-, szabadidő-, kulturális és egyéb szolgáltatások, melyek egy részét az önkormányzatok szolgáltatnak nem kötelező feladatellátásban, másik részét a társadalmi szervezetek vállalják fel. A szabadidő hasznos, aktív eltöltéséhez szükséges alpinfrastruktúrák többnyire megtalálhatók a településeken. Az önkormányzatok, civil szervezetek lehetőségeikhez képest igyekeznek megteremteni a szabadidő egészséges eltöltésének feltételeit, de a növekvő lakossági igényeket egyre nehezebb kielégíteni, különösen igaz az ifjúság igényeinek a kielégítésére. A településeken fellelhető szabadidő-,

sport-, sportturisztikai infrastruktúrák hiányosak, leromlott állapotuk miatt felújításra szorulnak, eszközellátottság nem megfelelő szintű. A szabadidős tevékenységek végzésére alkalmas közösségi célú terek, területek, szabadidős létesítmények, a hozzá kapcsolódó kiszolgáló és szociális létesítmények kialakítására, fejlesztésére szükség van. Ezzel az akcióterülethez tartozó települések közcélú szabadidős tevékenység végzésére, sportolásra használható infrastruktúrája javul, eszközellátottsága növekszik, emelkedhet a lakosság, turisták részére nyújtott szolgáltatások köre. A szabadidő eltöltésének és a sportolási lehetőségeknek új formái jelenhetnek meg, a közösségi életnek új színterei jöhetnek létre, elősegítve ezzel az ember és ember közötti kapcsolat erősödését. Javulhat a közösségi élet feltételeinek javítása. Egészségesebb társadalmi csoportok, minőségi életvitel lehetőségei jöhetnek létre. A térség területén több, már hagyományos, évente megrendezésre kerülő rendezvény fellelhető, de emellett megtalálhatók az új, hagyományteremtő rendezvények is. A témájukat, célterületüket és megvalósításukat tekintve nagyon sokszínűek. A községekben a falunapok, a városokban a nyári fesztiválok a legjelentősebbek. Az önkormányzatok mellett a civil szervezetek a rendezvények aktív szervezői. A civil szféra általános problémája a forráshiány, ami miatt már a működési feltételek megteremtése is nehézkes. A rendezvények szervezésére egyáltalán nincs forrás, vagy csak központi, önkormányzati támogatással, vagy szponzori hozzájárulásokkal tudják megvalósítani. A térségi rendezvények között gyenge a kapcsolódási pont, nem alakult ki a hely szelleme, nem figyelhető meg összefonódás, kapcsolat a települések között. Gyermekek- és ifjúsági-, szabadidő-, sport-, történelmi-, hagyományőrző-, szakmai vagy kulturális, egy/ több napos közösségi programok, rendezvények szervezésére, a szükséges szolgáltatások, kapcsolódó infrastruktúra, marketing tevékenység, ill. felszerelések és eszközök beszerzésének támogatása szükséges. A civil szervezetek támogatásával megerősödik a helyi társadalomban betöltött szerepük, feladataikat hatékonyabban tudják ellátni, bővül a helyi és térségi rendezvények programkínálata. Bemutatásra kerülnek a települések kulturális értékei, hagyományai és örökségei. A térségi jelleg következtében erősödik az együttműködés, az összetartozás, a közös identitástudat. Hozzájárul a turizmus fellendüléséhez, és a LEADER Program népszerűsítéséhez.

6. célkitűzés: Környezettudatos intézkedések

A bio- és a megújuló energia a jövő. Napjainkban kulcsfontosságú szerepe van mind a természet mind a környezetvédelmének. Ezzel a fontos ténnyel térségünk is tisztában van, ezért külön célkitűzés ösztönzi az energiatermelés bio-és megújuló módjaira való áttérést, ill. fejlesztését valamint a környezet és természetvédelemre irányuló tevékenységeket.

A térség természet és környezetvédelme mellett szerepet kap a környezettudatos gondolkodásmód erősítése is.

5. A HVS-ben megjelenő környezeti, gazdasági és társadalmi szempontok

5.1. A HVS-ben megjelenő környezeti szempontok

A térség jellegéről, a települések szerkezetéről elmondható, hogy nem egységes. A térség földrajzi fekvése rendkívül kedvező. Az Alföld keleti részén, a Hajdúság, és Hortobágy területén található. Meghatározó jelentőséggel bír Tokaj-Hegyalja közelsége, illetve a Tiszát a Berettyóval összekötő Keleti-főcsatorna.

A Leader HACS térsége természetileg és földrajzilag a Hajdúság területéhez tartozik, ahol több védett természeti érték is megtalálható. A térség természeti értékek mellett épített és kulturális örökségekben is bővelkedik, de ezek állapota nem megfelelő, felújításra szorulnak. Megtalálhatók a honfoglalás előtti időkből származó kunhalmok (kurgánok), melyek a honfoglalás előtt itt élt népek temetkezési és őrhelyei voltak. A templomok, az Árpád kori templom maradványok, a múzeumok, tájházak, az emlékparkok, régészeti ásatások, és egyéb vidéki örökségek mind a településeink és a térség vonzerejének fontos elemei.

Napjainkban kulcsfontosságú szerepe van mind a természet mind a környezetvédelmének. Ezzel a fontos ténnyel térségünk is tisztában van, ezért külön célkitűzés ösztönzi az energiatermelés megújuló módjaira való áttérést, ill. fejlesztését valamint a környezet és természetvédelemre irányuló tevékenységeket. A térség természet és környezetvédelme mellett szerepet kap a környezettudatos gondolkodásmód erősítése is.

5.2. A HVS-ben megjelenő gazdasági szempontok

A térség hosszú távú fejlődésének és a versenyképesség javításának akadályai a kevés szakképzett munkaerő, a kevés munkahely, a vállalkozói réteg alacsony aktivitása, és hogy jelentős számban fordulnak elő kényszervállalkozások. A térség számára szintén problémát jelent még a kihasználatlan mezőgazdasági adottságok.

A térségi mikro-, kis- és középvállalkozások jövedelmezősége romlik, tőkehiány jellemzi őket és alacsony a vállalkozási kedv. A vállalkozások műszaki-technológiai színvonala elmarad az országos átlagtól, és nagyon alacsony szintű az együttműködés. Kihasználatlanok az adottságok a helyi termékek előállítását és feldolgozottságát tekintve, emiatt jelentős mértékben hagyják el a térséget az alacsony hozzáadott értékű termékek. Az Akciócsoport célja az akcióterület gazdasági versenyképesség növelése, az ország többi területéhez képesti elmaradottság csökkentése a gazdasági feltételek javítása, a szükséges háttér, ill. együttműködések ösztönzése által. A beruházások eredményeképpen várhatóan munkahelymegőrzés, munkahelyteremtés, a vállalkozói szektor megerősödése, a helyi termékek „értékének” emelkedése, a gazdaság modernizálása, versenyképesség növelése és a vállalkozások több lábon állása figyelhető meg, mindez természetesen az alacsony környezeti terhelés megőrzése és a magas környezeti értéket képviselő területek, természeti értékének megőrzése mellett. A fejlesztések megvalósításával javul a térség tőkevonzó képessége, a kis- és középvállalkozások műszaki-technológiai színvonala, mely által javul a termelékenységük. Mindezen tényezők együttesen hozzájárulnak a foglalkoztatási helyzet javulásához, a munkanélküliség csökkentéséhez, a versenyképes gazdaság megerősítéséhez a Hajdúságban. A térségben ki kell emelni a turisztikai ágazatot, amely a térség földrajzi adottságaira alapozva nagy jelentőséggel bír. A termásvíz hasznosítás a gyógyvízre épített turizmus szinte valamennyi településen adott, amelyeknek a hosszú távú fejlesztése valamint a falusi turizmus is jelentős és szintén az elképzelések között szerepel.

A térség turisztikai lehetőségei az adottságokhoz képest kihasználatlanok, fontos a kiegészítő megélhetési formák megtalálása. A gyógyturizmus, a ráépülő fürdőkultúra állandó, megújuló szolgáltatásokat követel. Kihasználatlanok a történelmi örökség, a lovas, vízi, kerékpár, vadász és vallási, valamint tanyasi/falusi turisztikai lehetőségek, melyek azonban vonzerőt

jelenthetnek. A turisztikai szolgáltatások területileg koncentráltak, jellemző a nagyfokú szezonális. Az olyan turisztikai szolgáltatások, melyek a fizikai aktivitást kedvelőket kecsegtetik, esetleg meghosszabbítják a gyógyvizek, fürdők vendégeinek térségben tartózkodási idejét, szinte teljesen hiányoznak. A hortobágyi pusztasághoz keletről kapcsolódó területek, az erdők, a tavak, lovas tanyák, az egyedülálló kunhalmok, a települési látványosságok, a vidéki környezet, a falusi élet, ezek szakszerű bemutatása nem megoldott. A térség kulturális, természeti, ökológiai lehetőségei, országos hírű rendezvényei a jelen lévő szolgáltatásoknak jó alapot adnak a továbbfejlesztésre. A turisztikai szolgáltatások fejlesztésével, a meglévő szolgáltatások minőségi színvonalának javításával a turizmus, mint ágazat szezonálisát csökkenthetjük. A Hajdúszoboszló országos és nemzetközi „fürdő hírnevére” építve növelhetjük a többi település turisztikai lehetőségeit. A térségbe érkező vendégek a fürdőzés mellett a térség többi településére is ellátogatnak. A turisztikai szolgáltatások körének bővülése nem a turisták számának növekedéséhez járul hozzá, hiszen csak emiatt nem látogatnak ide, hanem megnöveli a tartózkodási időt. Ezáltal nő a térségben eltöltött vendégéjszakák száma, a szolgáltatások igénybevétele által aktív pihenéssel tölthetik a vendégek a térségben tartózkodásukat. A szolgáltatások fejlődése természetesen hozzájárul a szálláshelyek könnyebb értékesíthetőségéhez, és a hajdúság értékeinek, egyediségének a bemutatásához, ezáltal a látogatottságának, a megtartó erejének növekedéséhez.

5.3. A HVS-ben megjelenő társadalmi szempontok

A térség társadalmi viszonyait a gazdasági környezet és adottságok nagymértékben befolyásolják. A települések számára növekvő gondot jelent a hátrányos helyzetű lakosság támogatása, eltartása. A térségben egyre nehezebb helyzetbe kerülnek a megváltozott munkaképességűek, 45 év feletti, a nők, az alacsony iskolai végzettségűek, a külterületen élők, akik érdekében a társadalomnak a Helyi Közösség által esélyegyenlőségi programot szükséges megvalósítani.

A térségben igen nagy számban jelen vannak a non-profit szervezetek, melyekről megállapítható, hogy a szektor működése nagyon koncentrált. Néhány jól körülhatárolható tevékenységi csoporthoz köthető, elsősorban oktatás, szabadidő, sport, kultúra és szociális ellátás területén dolgoznak. A térség valamennyi településén jelen vannak a sport-, szabadidő-

, kulturális és egyéb szolgáltatások, melyek egy részét az önkormányzatok szolgáltatnak nem kötelező feladatellátásban, másik részét a társadalmi szervezetek vállalják fel. A szabadidő hasznos, aktív eltöltéséhez szükséges alpinfrastruktúrák többnyire megtalálhatók a településeken. Az önkormányzatok, civil szervezetek lehetőségeikhez képest igyekeznek megteremteni a szabadidő egészséges eltöltésének feltételeit, de a növekvő lakossági igényeket egyre nehezebb kielégíteni, különösen igaz az ifjúság igényeinek a kielégítésére. A településeken fellelhető szabadidő-, sport-, sportturisztikai infrastruktúrák hiányosak, leromlott állapotuk miatt felújításra szorulnak, eszközellátottság nem megfelelő szintű. A szabadidős tevékenységek végzésére alkalmas közösségi célú terek, területek, szabadidős létesítmények, a hozzá kapcsolódó kiszolgáló és szociális létesítmények kialakítására, fejlesztésére szükség van. Ezáltal az akcióterülethez tartozó települések közcélú szabadidős tevékenység végzésére, sportolásra használható infrastruktúrája javul, eszközellátottsága növekszik, emelkedhet a lakosság, turisták részére nyújtott szolgáltatások köre. A szabadidő eltöltésének és a sportolási lehetőségeknek új formái jelenhetnek meg, a közösségi életnek új szinterei jöhetnek létre, elősegítve ezzel az ember és ember közötti kapcsolat erősödését. Javulhat a közösségi élet feltételeinek javítása. Egészségesebb társadalmi csoportok, minőségi életvitel lehetőségei jöhetnek létre. A térség területén több, már hagyományos, évente megrendezésre kerülő rendezvény fellelhető, de emellett megtalálhatók az új, hagyományteremtő rendezvények is. A témájukat, célterületüket és megvalósításukat tekintve nagyon sokszínűek. A községekben a falunapok, a városokban a nyári fesztiválok a legjelentősebbek. Az önkormányzatok mellett a civil szervezetek a rendezvények aktív szervezői. A civil szféra általános problémája a forráshiány, ami miatt már a működési feltételek megteremtése is nehézkes. A rendezvények szervezésére egyáltalán nincs forrás, vagy csak központi, önkormányzati támogatással, vagy szponzori hozzájárulásokkal tudják megvalósítani. A térségi rendezvények között gyenge a kapcsolódási pont, nem alakult ki a hely szelleme, nem figyelhető meg összefonódás, kapcsolat a települések között. Gyermek- és ifjúsági-, szabadidő-, sport-, történelmi-, hagyományőrző-, szakmai vagy kulturális, egy/ több napos közösségi programok, rendezvények szervezésére, a szükséges szolgáltatások, kapcsolódó infrastruktúra, marketing tevékenység, ill. felszerelések és eszközök

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

beszerzésének támogatása szükséges. A civil szervezetek támogatásával megerősödik a helyi társadalomban betöltött szerepük, feladataikat hatékonyabban tudják ellátni, bővül a helyi és térségi rendezvények programkínálata. Bemutatásra kerülnek a települések kulturális értékei, hagyományai és örökségei. A térségi jelleg következtében erősödik az együttműködés, az összetartozás, a közös identitástudat. Hozzájárul a turizmus fellendüléséhez, és a LEADER Program népszerűsítéséhez.

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

6. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégiával kapcsolatos intézkedések

Helyi Vidékfejlesztési Stratégia	Forrás
1. Vidéki örökség megőrzése	
1.1. Utódainkra örökítve	III. tengely
1.2. Vidéki örökség megőrzése	III. tengely
2. Falumegújítás- és fejlesztés	
2.1. Városias vidék – Vidéki város	III. tengely
2.2. Város-rehabilitáció- és fejlesztés	III. tengely, ROP
2.3. Falumegújítás- és fejlesztés	III. tengely
3. Térségi turizmus fejlesztése	
3.1. Szálláshely kialakítása	Leader
3.2. Szolgáltatás bővítése/fejlesztése	Leader
4. Helyi Erőforrásokon alapuló gazdaság fejlesztése	
4.1. Vállalkozások építési beruházásainak támogatása	Leader
4.2. Vállalkozások gép- és eszközbeszerzéseinek támogatása	Leader
4.3. Vállalkozások marketing tevékenységeinek támogatása	Leader
5. Községi és civil élet elősegítése és ösztönzése	
5.1. Szabadidős szolgáltatások fejlesztése	Leader
5.2. Rendezvény szervezése	Leader, ROP
5.3. Non-profit szervezetek eszköz beszerzés	Leader
6. Környezettudatos intézkedések	
6.1. Környezettudatos intézkedések	Leader
6.1.2. A táj kulturális és természeti értékeinek bemutatása és védelme	KEOP
6.1.3. Bio-és megújuló energia fejlesztése	KEOP, ROP, ÚMVP-1, Leader
6.1.4. Környezettudatos gondolkodásmód kialakítása, népszerűsítése	II. tengely, Leader

6.1. Nyilvánossági intézkedések, projektötlet-gyűjtés

Hirdetmény: Kifüggesztésre került a Polgármesteri hivatalok hirdető tábláján

HIRDETMÉNY

Projektötlet gyűjtés – Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálata

A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete LEADER Helyi Akciócsoport (LEADER HACS) területén kezdetét veszi a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia (HVS) felülvizsgálata. A Darányi Ignác Terv Új Magyarország Vidékfejlesztési Program IV. tengelye, a LEADER Programot 2007 és 2011 között két alkalommal nyitották meg. A LEADER Program lebonyolításának minden szakaszában LEADER HACS-ok működnek közre, a helyi döntéshozatal biztosítása céljából. A LEADER Program lényege ugyanis az, hogy a vidéki térségek meg tudják fogalmazni alulról jövő kezdeményezésekben a helyi fejlesztési igényeiket, amelyekre vonatkozóan forrásokat is biztosít számukra az Irányító Hatóság, amely forrásokról saját döntési kompetenciával rendelkezik.

A harmadik LEADER pályázati kiírás a HVS felülvizsgálatával kezdődik, amelyhez munkaszervezetünk 2013. április 3-ig várja a vállalkozásoktól, civil szervezetektől, önkormányzatoktól, őstermelőktől stb. megvalósítani kívánt fejlesztési elképzeléseket. A projektötleteket az Egyesület honlapján (www.hajdukve.hu) közzétett formanyomtatványon nyújthatják be e-mail-en a munkaszervezethez (ugyfelszolgalat@hajdukve.hu), postai úton az Egyesület címére (4220 Hajdúböszörmény, Bocskai István tér 1.) vagy személyesen a munkaszervezethez (Hajdúböszörmény, Káplár Miklós utca 1.).

A HVS LEADER Tervében foglaltaknak megfelelően versenyképesség, környezetgazdálkodás és életminőség javító intézkedés keretében megvalósuló projektekre vehető igénybe támogatás.

A meghatározott intézkedésekhez kapcsolódóan közösségi célú fejlesztések és vállalkozási célú fejlesztések támogathatóak.

Kizárólag az ügyfél lakóhelye vagy tartózkodási helye, székhelye, telephelye, fióktelepe szerinti LEADER HACS illetékességi területén megvalósuló tevékenységek támogathatóak. Egy pályázat kizárólag egy LEADER HACS illetékességi területén megvalósuló projektre irányulhat.

A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete LEADER HACS területéhez tartozó települések: **Ebes, Hajdúböszörmény, Hajdúdorog, Hajdúnánás, Hajdúszoboszló, Hajdúszovát, Nagyhegyes.**

Támogatás kizárólag olyan projekthez vehető igénybe, amely a megvalósulás helye szerint illetékes LEADER HACS HVS-ében meghatározott célkitűzések megvalósulásához járul hozzá.

A HVS-hez való illeszkedést az LEADER HACS vizsgálja, amelyre létrehozza és működteti a Helyi Bíráló Bizottságát.

Kiss Attila
elnök

Forgács Róbert
munkaszervezet vezető

Meghívó Ebesi Fórumra

MEGHÍVÓ

VIDÉKFEJLESZTÉSI FÓRUMRA **HELYI VIDÉKFEJLESZTÉSI STRATÉGIA FELÜLVIZSGÁLATA** **ÉS PROJEKTÖTLET GYŰJTÉS**

Tájékoztatjuk, hogy az EMVA társfinanszírozású intézkedések Irányító Hatóságának 16/2013 (III.6.) közlemény alapján a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete területén érvényben lévő Helyi Vidékfejlesztési Stratégiát (HVS-t) felül kell vizsgálni, átdolgozni, aktualizálni a LEADER Program harmadik pályázati körének meghirdetése előtt.

A Helyi Akciócsoport több településen tart vidékfejlesztési fórumot, amely fórumoknak témája a HVS felülvizsgálat és a projektötlet gyűjtés. Fontos, hogy a projektötletek **valós, megvalósítható igényeken** alapuljanak.

A fórumokra várunk minden, a vidékfejlesztésért tenni akaró partnerünket, akinek van egy jó megvalósítható ötlete, **Ebes, Hajdúszoboszló, Hajdúszovát és Nagyhegyes** településekről.

Időpont, helyszín:

2013. március 27. (szerda) 15.30-17.30. Ebes Művelődési Ház Kossuth u 32.-34.

Hajdúböszörmény, 2013.03.22.

Kiss Attila
Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete
Elnök

Forgács Róbert
Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete
Munkaszervezet vezető

Ebesi fórum képek

Hajdúnánási Fórum:

MEGHÍVÓ

VIDÉKFEJLESZTÉSI FÓRUMRA HELYI VIDÉKFEJLESZTÉSI STRATÉGIA FELÜLVIZSGÁLATA ÉS PROJEKTÖTLET GYŰJTÉS

Tájékoztatjuk, hogy az EMVA társfinanszírozású intézkedések Irányító Hatóságának 16/2013 (III.6.) közlemény alapján a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete területén érvényben lévő Helyi Vidékfejlesztési Stratégiát (HVS-t) felül kell vizsgálni, átdolgozni, aktualizálni a LEADER Program harmadik pályázati körének meghirdetése előtt.

A Helyi Akciócsoport több településen tart vidékfejlesztési fórumot, amely fórumoknak témája a HVS felülvizsgálat és a projektötlet gyűjtés. Fontos, hogy a projektötletek **valós, megvalósítható igényeken** alapuljanak.

A fórumokra várunk minden, a vidékfejlesztésért tenni akaró partnerünket, akinek van egy jó megvalósítható ötlete, **Hajdúnánás, Hajdúdorog, Hajdúböszörmény** településekről.

Időpont, helyszín:

2013. március 28. (csütörtök) 15.00. Hajdúnánás Polgármesteri Hivatal Nagy Tanácsterem (Köztársaság tér 1. sz.)

Hajdúböszörmény, 2013.03.25.

Kiss Attila
Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete
Elnök

Forgács Róbert
Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete
Munkaszervezet vezető

Hajdúnánás Fórum Képek

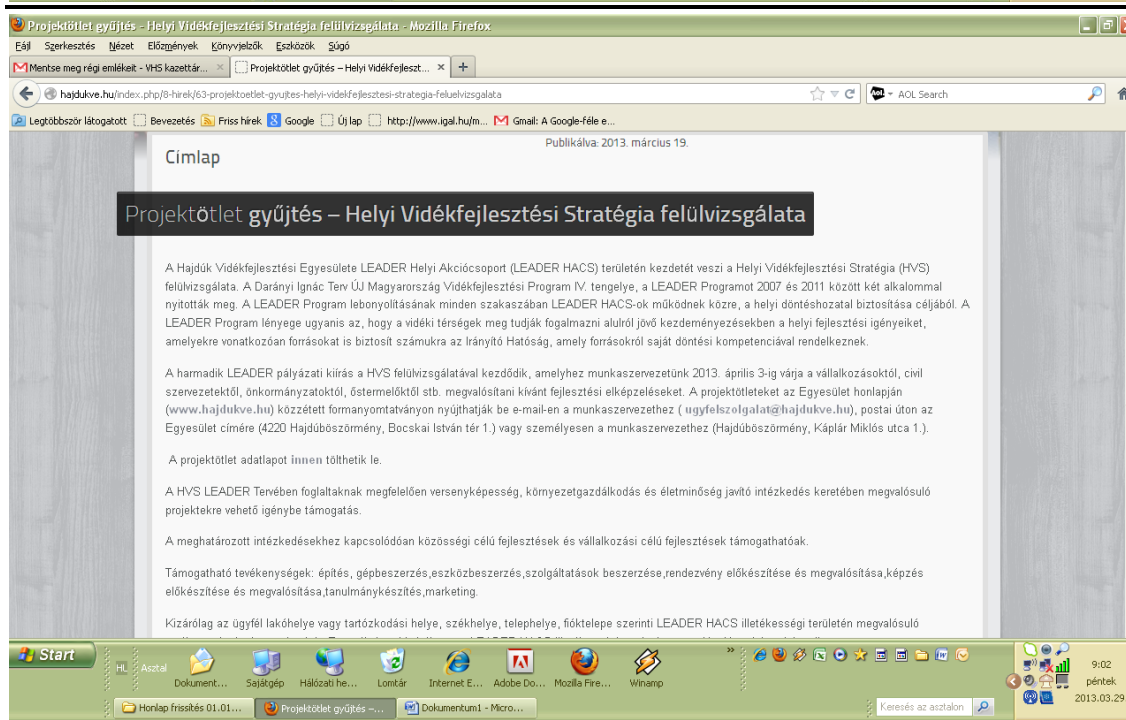
ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Megjelenések a HACS saját honlapján

✓ **Projektötlet adatlap: (megjelent: 2013. március 19.)**

<http://hajdukve.hu/index.php/8-hirek/63-projektoetlet-gyujtes-helyi-vidékfejlesztési-strategia-felülvizsgálata>

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

✓ **Meghívó az Ebesi Vidékfejlesztési Fórumra: (megjelent: 2013. március 22.)**

<http://hajdukve.hu/>

HVS felülvizsgálat - Fórum Ebesen

Publikálva: 2013. március 22.

MEGHÍVÓ

VIDÉKFEJLESZTÉSI FÓRUMRA

HELYI VIDÉKFEJLESZTÉSI STRATÉGIA FELÜLVIZSGÁLATA ÉS PROJEKTÖTLET GYŰJTÉS

Tájékoztatjuk, hogy az EMVA társfinanszírozású intézkedések Irányító Hatóságának 16/2013 (III.6.) közlemény alapján a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete területén érvényben lévő Helyi Vidékfejlesztési Stratégiát (HVS-t) felül kell vizsgálni, átdolgozni, aktualizálni a LEADER Program harmadik pályázati körének meghirdetése előtt.

A Helyi Akciócsoport több településen tart vidékfejlesztési fórumot, amely fórumoknak témája a HVS felülvizsgálat és a projektötlet gyűjtés. Fontos, hogy a projektötletek **valós, megvalósítható igények**en alapuljanak.

A fórumokra várunk minden, a vidékfejlesztésért tenni akaró partnerünket, akinek van egy jó megvalósítható ötlete, **Ebes, Hajdúszoboszló, Hajdúszóvát és Nagyhegyes** településekről.

Műpont, helyszín: 2013. március 27. (szerda) 15.30-17.30. Ebes Művelődési Ház Kossuth u 32.-34.

Kiss Attila
Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete
Elnök

Forgács Róbert
Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete
Munkaszervezet vezető

Publikálva: 2013. március 19.

Projektötlet gyűjtés – Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálata

A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete LEADER Helyi Akciócsoport (LEADER HAC)S területén kezdetét veszi a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia (HVS) felülvizsgálata. A Darányi Ignác Terv Új Magyarország Vidékfejlesztési Program IV. tengelye, a LEADER Programot 2007 és 2011 között két alkalommal nyitották meg. A LEADER Program lebonyolításának minden szakaszában LEADER HACs-ok működnek közre, a helyi döntéshozatal biztosítása céljából. A LEADER Program lényege ugyanis az, hogy a vidéki térségek meg tudják fogalmazni alulról jövő kezdeményezéseikben a helyi fejlesztési igényeiket.

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

✓ **Meghívó a Hajdúnánási Vidékfejlesztési Fórumra: (megjelent: 2013. március 25.)**

<http://hajdukve.hu/>

Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete

HAJDÚDOROG

HVS felülvizsgálat - Fórum Hajdúnánáson
Publikálva: 2013. március 25.

MEGHÍVÓ
VIDÉKFEJLESZTÉSI FÓRUMRA

HELYI VIDÉKFEJLESZTÉSI STRATÉGIA FELÜLVIZSGÁLATA ÉS PROJEKTÖTLET GYŰJTÉS

Tájékoztatjuk, hogy az EMVA társfinanszírozású intézkedések Irányító Hatóságának 16/2013 (III.6.) közlemény alapján a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesület területén érvényben lévő Helyi Vidékfejlesztési Stratégiát (HVS-t) felül kell vizsgálni, átdolgozni, aktualizálni a LEADER Program harmadik pályázati körének meghirdetése előtt.

A Helyi Akciócsoport több településen tart vidékfejlesztési fórumot, amely fórumoknak témája a HVS felülvizsgálat és a projektötlet gyűjtés. Fontos, hogy a projektötletek **valós, megvalósítható igényeken** alapuljanak.

A fórumokra várunk minden, a vidékfejlesztését tenni akaró partnerünket, akinek van egy jó megvalósítható ötlete, **Hajdúnánás, Hajdúdorog, Hajdúböszörmény** településekről.

Időpont, helyszín: 2013. március 28. (csütörtök) 15.00. Hajdúnánás Polgármesteri Hivatal Nagy Tanácssterem (Köztársaság tér 1. sz.)

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

MEGHÍVÓ
VIDÉKFEJLESZTÉSI FÓRUMRA

HELYI VIDÉKFEJLESZTÉSI STRATÉGIA FELÜLVIZSGÁLATA ÉS PROJEKTÖTLET GYŰJTÉS

Tájékoztatjuk, hogy az EMVA társfinanszírozású intézkedések Irányító Hatóságának 16/2013 (III.6.) közlemény alapján a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete területén érvényben lévő Helyi Vidékfejlesztési Stratégiát (HVS-t) felül kell vizsgálni, aktualizálni a LEADER Program harmadik pályázati körének meghirdetése előtt.

A Helyi Akciócsoport több településen tart vidékfejlesztési fórumot, amely fórumoknak témája a HVS felülvizsgálat és a projektötlet gyűjtés. Fontos, hogy a projektötletek **valós, megvalósítható igényeken** alapuljanak.

A fórumokra várunk minden, a vidékfejlesztésért tenni akaró partnerünket, akinek van egy jó megvalósítható ötlete, **Hajdúnánás, Hajdúdorog, Hajdúböszörmény** településekről.

Időpont, helyszín: 2013. március 28. (csütörtök) 15.00. Hajdúnánás Polgármesteri Hivatal Nagy Tanácssterem (Köztársaság tér 1. sz.)

Kiss Attila
Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete
Elnök

Forgács Róbert
Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete
Munkaszervezet vezető
Publikálva: 2013. március 22.

HVS felülvizsgálat - Fórum Ebesen

Megjelenések a települések honlapján:

- Ebes: (megjelenés: 2013. március)

<http://www.ebes.hu/palyazati-felhivasok>

EBES
ÖNKORMÁNYZATI INFORMÁCIÓS PORTÁL

Keresés az oldalon

Nyitó lap | Önkormányzat | Intézmények | Pályázatok | Településfejlesztés | Turizmus | Térkép | Galéria

Ebesi hírlap plusz
Civil szervezetek
Egyházak
Vállalkozások
Vendéglátás
Közérdekű információk
Letölthető dokumentumok

Tavaszbócsó családi nap
Tavaszbócsó családi nap az ebesi múzeumban
2013. március 23-án, szombaton
10.00-16.00 óráig

Pályázati felhívások

Projektötlet gyűjtés – Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálata

A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete LEADER Helyi Akciócsoport (LEADER HACS) területén kezdett venni a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia (HVS) felülvizsgálatát. A Darányi Ignác Terv Új Magyarország Vidékfejlesztési Program IV. tengelye, a LEADER Programot 2007. és 2011. között két alkalommal nyitották meg. A LEADER Program lebonyolításának minden

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

dokumentumok

EBES TV

Polgármesteri közszó

2013 Mór

H	K	Sze	Cs	P	Szo	V
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Minden esemény

MAGYARORSZÁG MEGJUL

SZÉCHENYI TERV

A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete LEADER Helyi Akciócsoport (LEADER HACS) területén kezdetét veszi a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia (HVS) felülvizsgálata. A Darányi Ignác Terv Új Magyarország Vidékfejlesztési Program IV. tengelye, a LEADER Programot 2007 és 2011 között két alkalommal nyitották meg. A LEADER Program lebonyolításának minden szakaszában LEADER HACS-ok működnek közre, a helyi döntéshozatali biztosítása céljából. A LEADER Program lényege ugyanis az, hogy a vidéki térségek meg tudják fogalmazni alulról jövő kezdeményezéseiken a helyi fejlesztési igényeiket, amelyekre vonatkozóan forrásokat is biztosít számukra az Irányító Hatóság, amely forrásokról saját döntési kompetenciával rendelkezik.

A harmadik LEADER pályázati kiírás a HVS felülvizsgálatával kezdődik, amelyhez munkaszervezetünk 2013. április 3-ig várja a vállalkozásoktól, civil szervezetektől, önkormányzatoktól, östermetőlktől stb. megvalósítani kívánt fejlesztési elképzeléseket. A projektötleteket az Egyesület honlapján (www.hajduke.hu) közzétett formanyomtatványon nyújthatják be e-mail-en a munkaszervezethez (ugyfelszolgalat@hajduke.hu), postai úton az Egyesület címére (4220 Hajdúböszörmény, Bocskai István tér 1.) vagy személyesen a munkaszervezethez (Hajdúböszörmény, Káplár Miklós utca 1.).

A HVS LEADER Tervében foglaltaknak megfelelően versenyképesség, környezetgazdálkodás és életminőség javító intézkedés keretében megvalósuló projektekre vehető igénybe támogatás.

A meghatározott intézkedésekhez kapcsolódóan közösségi célú fejlesztések és vállalkozási célú fejlesztések támogathatók. Támogatható tevékenységek: építés, gépbeszerzés, eszközbeszerzés, szolgáltatások beszerzése, rendezvény előkészítése és megvalósítása, képzés előkészítése és megvalósítása, tanulmánykésztés, marketing.

Kizárólag az ügyfél lakóhelye vagy tartózkodási helye, székhelye, telephelye, főtelege szerinti LEADER HACS illetékességi területén megvalósuló tevékenységek támogathatók. Egy pályázat kizárólag egy LEADER HACS illetékességi területén megvalósuló projektre irányulhat.

A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete LEADER HACS területéhez tartozó települések: Ebes, Hajdúböszörmény, Hajdúdorog, Hajdúnánás, Hajdúböszörmény, Hajdúszovát, Nagyhégyes.

Támogatás kizárólag olyan projekthez vehető igénybe, amely a megvalósulás helye szerint illetékes LEADER HACS HVS-ében meghatározott célkitűzések megvalósulásához járul hozzá.

A HVS-hez való illeszkedést az LEADER HACS vizsgálja, amelyre létrehozza és működteti a Helyi Bíráló Bizottságát.

A HVS-hez való illeszkedést az LEADER HACS vizsgálja, amelyre létrehozza és működteti a Helyi Bíráló Bizottságát.

A támogatási határozattal jóváhagyott műveletet 2014. december 31. napjáig meg kell valósítani. Kifizetési kérelem legkésőbb 2015. január 31. napjáig nyújtható be.

Az ügyfél köteles (amennyiben a támogatási határozattal jóváhagyott művelet nem kizárólag rendezvény vagy képzés megtartására illetve tanulmány készítésére irányul) a támogatási határozat közzétételétől számított hat hónapon belül a támogatási határozatban jóváhagyott - és a támogatási határozattal jóváhagyott egyéb elszámolható kiadások összegével csökkentett - támogatási összeg legalább 10%-ával elszámolni.

Javasoljuk a feltételek előzetes, alapos megismerését, hogy csak valós, megvalósítható projektötletet nyújtsanak a.

A LEADER pályázatok benyújtása 2013. június 3-tól lehetséges. A célokat a benyújtott projektötletek alapján határozza meg a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete.

A HVS felülvizsgálat során lakossági fórumokat tartunk a pályázati kiírással kapcsolatban. A fórumok időpontjairól és helyszíneiről hamarosan tájékoztatjuk térségünk lakóit.

Kiss Attila
elnök

Forgács Róbert
munkaszervezet vezető

*****

Európai Vállalkozások Ösztönzése

A Nemzetgazdasági Minisztérium az Európai Bizottsággal 2013-ban is pályázatot hirdet az Európai Vállalkozások Ösztönzésére létrehozott Díj elnyerésére.

➤ **Hajdúnánás (megjelenés: 2013. március 28.) :**
http://www.hajdunanas.hu/hirek/hirek_archivum.php?ev=2013&ho=3

**Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa**

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

➤ **Hajdúszoboszló**
(megjelenés: 2013. március 21.)

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

http://www.hajduszoboszlo.eu/digitalcity/projects/szoboszlo/boxedNewsEvent.jsp?do_m=BAAFKGQA&prt=BAAFKAPH&firt=AAACMGHV&men=BAAFKAUV&smen=BAAFKAVC&fmn=BAAFKAU

Hajdúszoboszlo - HÍREK, AKTUALITÁSOK - Mozilla Firefox

2013. március 29. napja van.

Projektötlet gyűjtés
2013. március 21. 16:35

A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete LEADER Helyi Akciócsoport (LEADER HAC S) területén kezdetét veszi a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia (HVS) felülvizsgálata. A Darányi Ignác Terv Új Magyarország Vidékfejlesztési Program IV. tengelye, a LEADER Programot 2007 és 2011 között két alkalommal nyitották meg. A LEADER Program lebonyolításának minden szakaszában LEADER HAC S-ok működtek közre, a helyi döntéshozatali biztosítása céljából. A LEADER Program lényege ugyanis az, hogy a vidéki térségek meg tudják fogalmazni alulról jövő kezdeményezéseikben a helyi fejlesztési igényeiket, amelyekre vonatkozóan forrásokat is biztosít számukra az Irányító Hatóság, amely forrásokról saját döntési kompetenciával rendelkezik.

Önkormányzat

Tájékoztató testületi ülésről
A közel két órá tartamú nyilvános ülésen 16 napirendi pont tárgyalásra került sor.
Polgármesteri köszöntő
Békes napjainkkal mellegtelgett kellemes hívővet Ünnepeket kíván Dr. Sörvegő László Hajdúszoboszlo...
Tájékoztató testületi ülésről
Február 21-én a legfontosabb a 2013. évi költségvetés tárgyalása volt - amelyen részt vett az egyéni...

Hajdúszoboszlo - HÍREK, AKTUALITÁSOK - Mozilla Firefox

2013.03.29.

Tájékoztató
A harmadik LEADER pályázati kiírás a HVS felülvizsgálatával kezdődik, amelyhez munkaszervezetünk 2013. április 3-ig várja a vállalkozásoktól, civil szervezetektől, önkormányzatoktól, östermelőktől stb. megvalósítani kívánt fejlesztési elképzeléseket. A projektötleteket az Egyesület honlapján (www.hajduke.hu) közzétett formanyomtatványon nyújthatják be e-mail-en a munkaszervezethez (ugyfelszolgalat@hajduke.hu), postai úton az Egyesület címére (4220 Hajdúszoboszmény, Bocskai István tér 1.) vagy személyesen a munkaszervezethez (Hajdúszoboszmény, Kárpát Miklós utca 1.)
A HVS LEADER Terveiben foglaltaknak megfelelően versenyképesség, környezetgazdálkodás és életminőség javító intézkedés keretében megvalósuló projektekre vehető igénybe támogatás.
A meghatározott intézkedésekhez kapcsolódóan közösségi célú fejlesztések és vállalkozási célú fejlesztések támogathatóak.
Támogatható tevékenységek: építés, gépbeszerzés, eszközbeszerzés, szolgáltatások beszerzése, rendezvény előkészítése és megvalósítása, képzés előkészítése és megvalósítása, tanulmánykésztés, marketing.
Kizárólag az ügyfél lakóhelye vagy tartózkodási helye, székhelye, telephelye, fióktelepe szerinti LEADER HAC S illetékességi területén megvalósuló tevékenységek támogathatóak. Egy pályázat kizárólag egy LEADER HAC S illetékességi területén megvalósuló projektre irányulhat.
A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete LEADER HAC S területéhez tartozó települések: Ebes, Hajdúszoboszmény, Hajdúdorog, Hajdúnánás, Hajdúszoboszlo, Hajdúszovát, Nagyhégyes.
Támogatás kizárólag olyan projekthez vehető igénybe, amely a megvalósulás helye szerint illetékes LEADER HAC S HVS-ében meghatározott célkitűzések megvalósulásához járul hozzá.
A HVS-hez való illeszkedést az LEADER HAC S vizsgálja, amelyre létező és a működési a Helyi Előiról Szabványát.
A támogatási határozattal jóváhagyott műveletet 2014. december 31. napjáig meg kell valósítani. Kifizetési kérelmek legkésőbb 2015. január 31. napjáig nyújtható be.
Az Ügyfél köteles (amennyiben a támogatási határozattal jóváhagyott művelet nem kizárólag rendezvény vagy képzés megtartására illetve tanulmány készítésére irányul) a támogatási határozat közzétételétől számított hat hónapon belül a támogatási határozatban jóváhagyott - és a támogatási határozattal jóváhagyott egyéb elszámoltathó kiadások összegével csökkenített támogatási összeg legalább 10%-ával elszámolni.
Javasoljuk a feltételek előzetes, alapos megismerését, hogy csak valós, megvalósítható projektötletet nyújtsanak.
A LEADER pályázatok benyújtása 2013. június 3-tól lehetséges. A célokat a benyújtott projektötletek alapján határozza meg a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete.
A HVS felülvizsgálat során lakossági fórumokat tartunk a pályázati kiírásal kapcsolatban. A fórumok időpontjairól és helyszíneiről hamarosan tájékoztatjuk térségünk lakóit.

További hírek

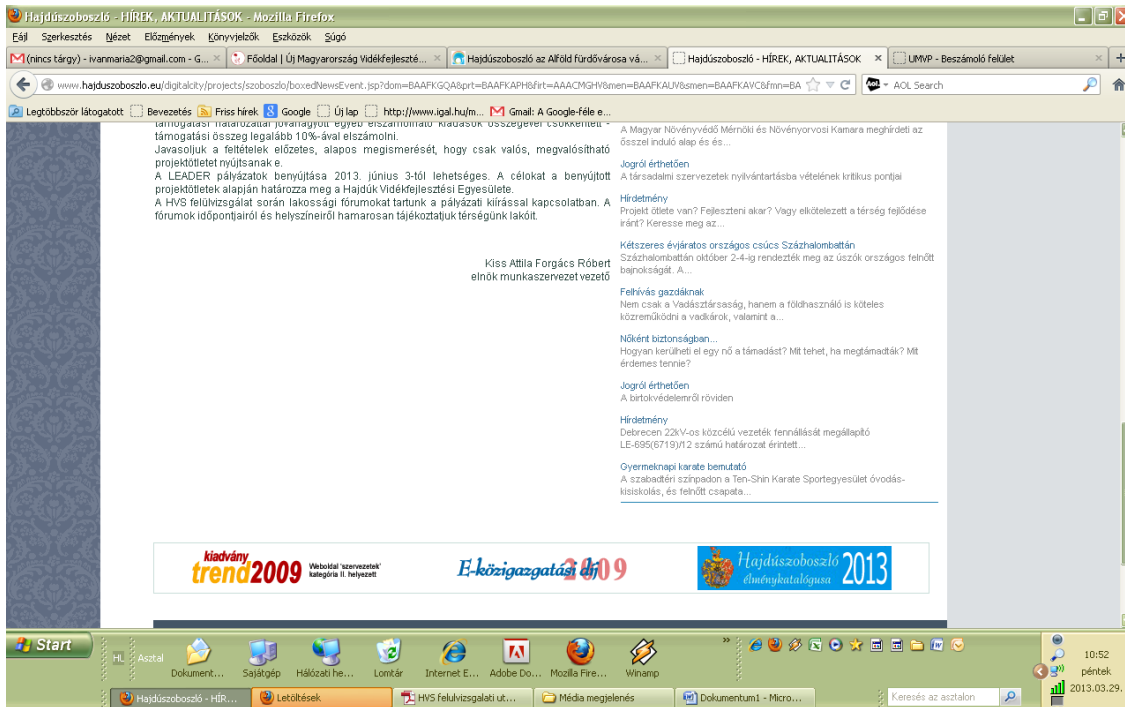
"Legyen mindig óvatos!"
A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Rendőr-főkapitányság Dűnmelegelőzési Osztálya a megnövekedett ércszármazék...
Továbbképzés gazdálkodóknak
A Magyar Nővényvédő Mérnöki és Nővényorvosai Kamara meghirdet az Összel induló alap és...
Jogról érthetően
A társadalmi szervezetek nyilvántartásba vételének kritikus pontjai
Hírdetés
Projekt ötlete van? Fejlesztetni akar? Vagy elkészített a térség fejlődése iránt? Kérresse meg az...

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

(megjelenés: 2013. március 26.)

<http://www.hajduszoboszló.eu/digitalcity/projects/szoboszló/boxedNewsEvent.jsp?dom=BAAFKGQA&prt=BAAFKAPH&firt=AAACMIYS&men=BAAFKAUV&smen=BAAFKAUV&fmn=BAAFKAUR>

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

Projektötlet gyűjtés - Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálata - Mozilla Firefox

www.hajduboszormeny.hu/component/content/article/5-valtakozo-hirek/1985-projektotlet-gyujtes-helyi-vidékfejlesztési-strategia-felülvizsgálata.html

Legtöbbször látogatott: Bevezetés Friss hírek Google Új lap http://www.igal.hu/m... Gmail: A Google-féle e...

- Civil szervezetek
- Keresés
- Honlapértékp
- Hajdúszöri Tükör előfzetés
- Archivált cikkek
- Kiadványok támogatásáról
- Testvérvárosok
- Játszóter használata
- Pályázatok
- Videófilmek

projektötleteket az Egyesület honlapján (www.hajduke.hu) közzétett formanyomtatványon nyújthatják be e-mail-en a munkaszervezethez (ugyfelszolgalat@hajduke.hu), postai úton az Egyesület címére (4220 Hajdúszörmény, Bocskai István tér 1.) vagy személyesen a munkaszervezethez (Hajdúszörmény, Káptár Miklós utca 1.).

A HVS LEADER Tervében foglaltaknak megfelelően versenyképesség, környezetgazdálkodás és életminőség javító intézkedések keretében megvalósuló projektekre vehető igénybe támogatás.

A meghatározott intézkedésekhez kapcsolódóan közösségi célú fejlesztések és vállalkozási célú fejlesztések támogathatók.

Támogatható tevékenységek: építés, gépbeszerzés, eszközbeszerzés, szolgáltatások beszerzése, rendezvény előkészítése és megvalósítása, képzés előkészítése és megvalósítása, tanulmánykészítés, marketing.

Kizárólag az ügyfél lakóhelye vagy tartózkodási helye, székhelye, telephelye, fióktelepe szerinti LEADER HACS illetékességi területen megvalósuló tevékenységek támogathatók. Egy pályázat kizárólag egy LEADER HACS illetékességi területen megvalósuló projektre irányulhat.

A Hajdú Vidékfejlesztési Egyesülete LEADER HACS területéhez tartozó települések: Ebes, Hajdúszörmény, Hajdúdorog, Hajdúnánás, Hajdúszoboszló, Hajdúszív, Nagyhegyes.

Támogatás kizárólag olyan projekthez vehető igénybe, amely a megvalósulás helye szerint illetékes LEADER HACS HVS-ében meghatározott célkitűzések megvalósulásához járul hozzá.

A HVS-hez való illeszkedést az LEADER HACS vizsgálja, amelyre létrehozza és működteti a Helyi Bíráló Bizottságot.

A támogatási határozattal jóváhagyott műveletet 2014. december 31. napjáig meg kell valósítani. Kifizetési kérelem legkésőbb 2015. január 31. napjáig nyújtható be.

Az ügyfél köteles (amennyiben a támogatási határozattal jóváhagyott művelet nem kizárólag rendezvény vagy képzés megtartására illetve tanulmány készítésére irányul) a támogatási határozat közzétételétől számított hat hónapon belül a támogatási határozatban jóváhagyott - és a támogatási határozattal jóváhagyott egyéb elszámolható kiadások összegével csökkentett - támogatási összeg legalább 10%-ával elszámolni.

Javasoljuk a feltételek előzetes, alapos megismerését, hogy csak valós, megvalósítható projektötletet nyújtsanak be.

A LEADER pályázatok benyújtása 2013. június 3-tól lehetséges. A célokat a benyújtott projektötletek alapján határozza meg a Hajdú Vidékfejlesztési Egyesület.

10:31 péntek 2013.03.29.

Projektötlet gyűjtés - Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálata - Mozilla Firefox

www.hajduboszormeny.hu/component/content/article/5-valtakozo-hirek/1985-projektotlet-gyujtes-helyi-vidékfejlesztési-strategia-felülvizsgálata.html

Legtöbbször látogatott: Bevezetés Friss hírek Google Új lap http://www.igal.hu/m... Gmail: A Google-féle e...

- Tűzoltóság
- Ivóvízbázis-védelem
- Szennyvízprogram
- Hajdúszörmény CIVILEK A LAKÓHELYÉRT EGYESÜLET HONLAPJA
- Boszörményi Körüfutók

A LEADER pályázatok benyújtása 2013. június 3-tól lehetséges. A célokat a benyújtott projektötletek alapján határozza meg a Hajdú Vidékfejlesztési Egyesület.

A HVS felülvizsgálat során lakossági fórumokat tartunk a pályázati kiírással kapcsolatban. A fórumok időpontjairól és helyszíneiről hamarosan tájékoztatjuk térségünk lakóit.

Kiss Attila Forgács Róbert
elnök munkaszervezet vezető

10:31 péntek 2013.03.29.

6.2. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia végrehajtása

A jelenlegi HVS tervezési területe lefedi a Hajdúszoboszlói, Hajdúböszörményi kistérség földrajzi területét. A térségekben már korábban elkészültek és rendelkezésre állnak azok a dokumentumok, tanulmányok, területfejlesztési koncepciók, stratégiák és operatív programok, melyek megvalósítása részben megkezdődött. A meglévő fejlesztési tervek jó alapot szolgálnak, megbízható szakmai háttérrel adnak a jelenlegi HVS intézkedéseinek tervezéséhez. A HVS kialakítása során a munkaszervezet az érintett települések önkormányzatainak, vállalkozásainak, valamint a civil szféra javaslataira, igényeire támaszkodott, valamint felhasználta a rendelkezésre álló fejlesztési koncepciókat.

A stratégia és ezen belül a LEADER program megvalósításától azt várjuk, hogy a Hajdúság hagyományainak és a települések karakterének megőrzése mellett vonzó, élhető, fejlődő, egészséges környezetet nyújtó, minőségi termelést és szolgáltatásokat nyújtó, színvonalas turisztikai attrakciókat és mezőgazdasági termékeket biztosító, tudatos térségi együttműködésen alapuló térség alakul ki, ahol a munkahelyteremtés által erősödő versenyképesség, és a helyi specialitásokra alapozott „térségi identitás” kialakulása növeli a térség népességmegtartó erejét.

A fentieknek és a LEADER alapelveknek, kritériumoknak megfelelően tervezzük a további működést, amelyhez szükségesek az alulról jövő kezdeményezések. Ezek fórumai továbbra is a különböző települési, térségi fórumok, melyeknek célja, hogy minden lakoshoz eljussanak a vidékfejlesztéssel, és a helyi akciócsoporthal kapcsolatos információk, illetve javaslatok, vélemények érkezzenek a programok megvalósításával kapcsolatban.

A nyilvánosság bevonásával kívánjuk LEADER elveknek megfelelő működésünket biztosítani. Rendszeres fogadóórát biztosítunk a munkaszervezet irodájában, emellett élünk a helyi média kínálta lehetőségekkel és a saját honlapunkon túlmenően a települési honlapokon is rendszeresen tájékoztatást kívánunk adni az aktualitásokról, népszerűsítjük a helyi HVS-t, valamint a pályázati lehetőségeket.

HACS-unk mind a LEADER nemzetközi együttműködés, mind a térségek közötti együttműködés keretében kérelmet fog benyújtani, hogy az ezekben lévő elképzeléseinken keresztül is népszerűsítsük tevékenységünket. Így reményeink szerint egyre hatékonyabban

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

tudjuk segíteni a vidéki szereplőket, növelve a versenyképességet és az életminőséget az akcióterületünkön, vagy akár azon túl is.

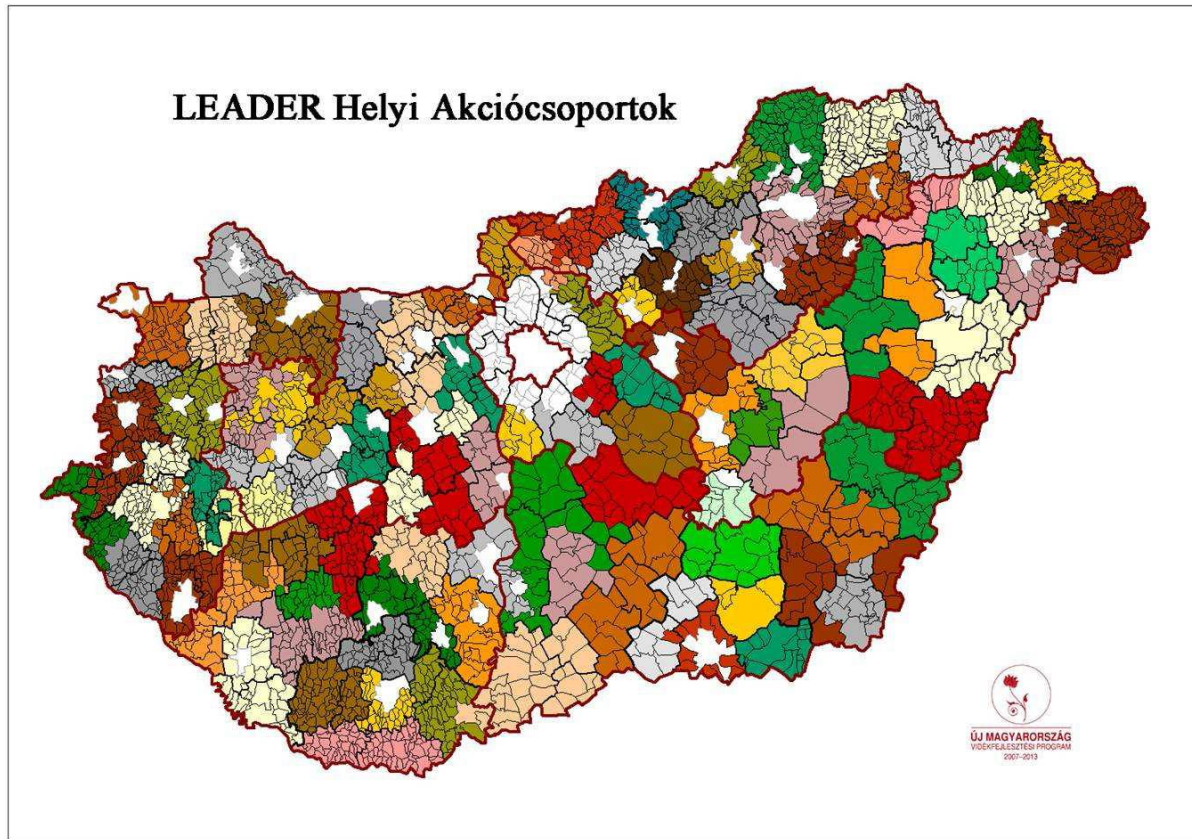
Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

1. számú melléklet Térképek

Földrajzi elhelyezkedés

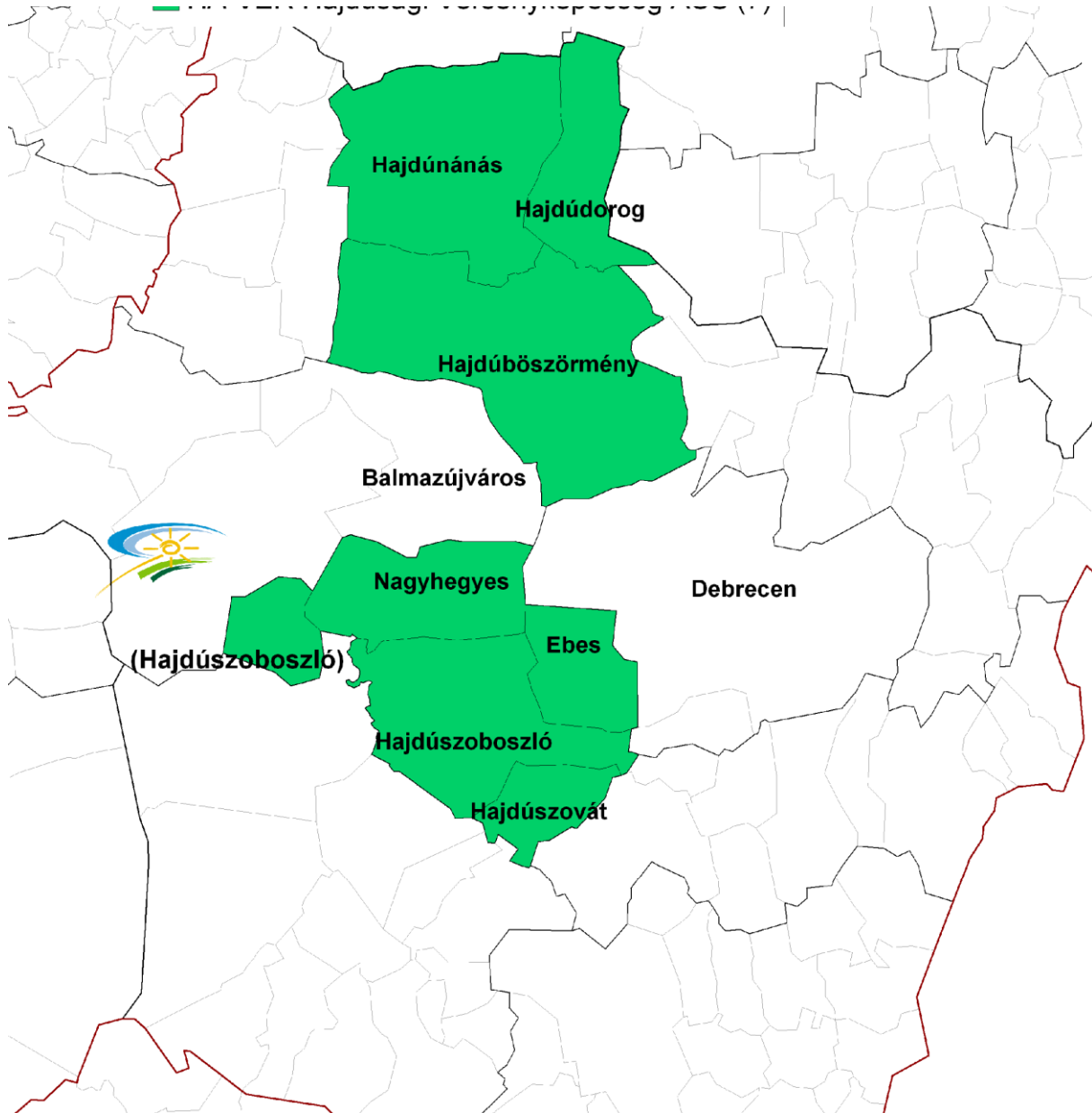

Forrás: FVM-VKSZI

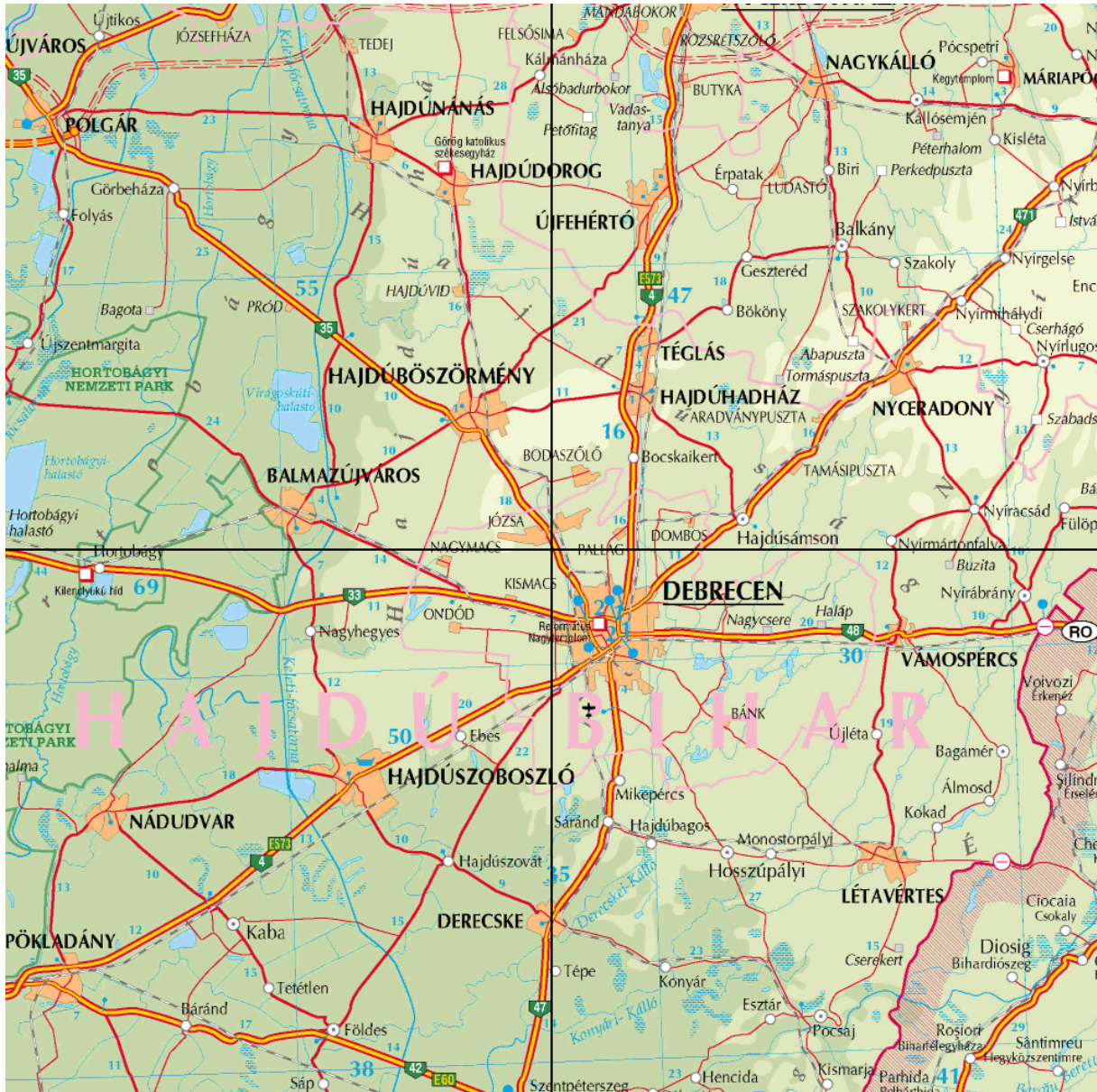

A HACS települési

Közlekedés hálózat

2. számú melléklet Források

Leader forrás 138/2012. (XII.17.) IH Közlemény alapján	Lekötött forrás GF	Lekötött forrás SZF	Összesen	Rendelkezésre álló szabadforrás összesen		GF –re fordított forrásaránya	45%-os arány teljesítéséhez GF re fordítandó forrás még		45 % -os arány teljesítéséhez maximálisan SZF-re fordítható forrás még	
				897.496 €	262.338.198 Ft		491.150 €	143.563.145 Ft	406.347 €	118.775.053 Ft
1.867.744 €	349.335 €	620.913 €	970.248 €	897.496 €	262.338.198 Ft	18,7 %	491.150 €	143.563.145 Ft	406.347 €	118.775.053 Ft

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete
Hajdúböszörmény
Bocskai István tér 1.

3.sz. számú melléklet

A térség egyéb stratégiái

Hajdúnánás Város Településfejlesztési koncepciója 2012, Jóváhagyva: 122/2012. (III. 7.) számú Képviselő-testületi Határozattal

Hajdúszovát Község Településfejlesztési koncepciója 2010

Hajdúböszörmény Városának Integrált Városfejlesztési Stratégiája 2010, Jóváhagyva a Hajdúböszörmény Önkormányzatának 121/2010. (III. 25.) képviselőtestületi határozatával

Hajdúböszörmény Városának Integrált Városfejlesztési Stratégiája 2012

Nagyhegyes Község Településrendezési Tervéhez Településfejlesztési koncepció 2011

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (társadalmi egyeztetésre szánt változat)

Hajdú-Bihar Megye Területfejlesztési koncepciója

Új Széchenyi Terv

Észak-Alföldi Operatív Program

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete
Hajdúböszörmény
Bocskai István tér 1.

4.sz. melléklet LEADER Intézkedési Terv

LEADER Intézkedési Terv

Intézkedések a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete LEADER Helyi Akciócsoport Helyi Vidékfejlesztési Stratégiájának keretében

1. számú intézkedés

1.1. HVS intézkedés megnevezése:	Szálláshelyek fejlesztése
---	---------------------------

1.2.Kapcsolódó HVS célkitűzés: Térségi turizmus fejlesztése

1.3.HVS intézkedés leírása:

Az intézkedés keretében lehetőség nyílik szálláshely kialakításra, építésre. Támogatható meglévő vagy új épületek, épületrészek, szálláshelyek építése, felújítása, bővítése, szálláshely minőségét javító eszközök beszerzése, szálláshely fejlesztése kapcsán megújuló energia hasznosítása.

1.4. Támogatási kritériumok:

- A fejlesztés olyan ingatlanon végezhető el, ahol a kérelem benyújtója igazoltan nem életvitel szerűen él.
- Az ügyfélnek kötelező marketing tevékenységet kell vállalnia a fejlesztéssel érintett tevékenysége kapcsán (pl. rendezvény, honlap elkészítése), melyhez a projektben költséget kell rendelni.
- A projekt együttműködés keretében valósítható meg, mely együttműködés a projekt része és költségvonzata van
- Csak olyan fejlesztés támogatható, ahol az ügyfél vállalja, hogy a megvalósítást követően azt közzé teszi a település honlapján és a helyi újságban, valamint a HACS honlapján is.
- Legalább egy új munkahely létrejött. A munkaadó köteles minden munkavállalót legalább a fejlesztés megvalósításától számított 3 évig főállásban foglalkoztatni.
- Vállalkozások esetében a kérelem benyújtója szakmai szervezet tagja, vagy a kérelem benyújtásakor rendelkezik ilyen szándéknyilatkozattal.
- Csak olyan fejlesztés támogatható, ahol az ügyfél vállalja, hogy a megvalósításról és a hozzá kapcsolódó tevékenységéről szakmai anyagot készít és azt a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete rendelkezésére bocsátja az utolsó kifizetési kérelem benyújtásáig elektronikus és nyomtatott formában, hogy a HACS honlapján és adatbázisában megjelenhessen.

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete
Hajdúböszörmény
Bocskai István tér 1.

1.5. Az intézkedés típus szerinti besorolása:

Vállalkozási célú fejlesztés
Közösségi célú fejlesztés

1.6. Igénybe vehető támogatás minimális és maximális összege:

Minimum támogatási összeg:	200.000.Ft
Maximum támogatási összeg:	25.000.000.Ft

1.7. Ügyfélkör:

A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete LEADER HACS illetékességi területébe tartozó településen székhellyel és telephellyel rendelkező:

- működő és induló mikro- kis-, és közép vállalkozás
- működő települési önkormányzat, települési nemzetiségi önkormányzat, önálló jogi személyiséggel rendelkező önkormányzati társulás, amelynek a fejlesztéssel, tevékenységgel érintett település a tagja
- egyház
- nonprofit szervezet, amennyiben a fejlesztés, a közhasznú tevékenységektől eltérő feladat ellátását segíti elő.

1.8. Támogatható települések köre:

Hajdúböszörmény, Hajdúdorog, Hajdúnánás, Hajdúszoboszló

1.9. Projekt adatlaphoz csatolandó dokumentumok:

- Igazoló dokumentum, hogy az ügyfél székhelye, telephelye a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete területén van.
- Építés, felújítás esetén a fejlesztés megvalósulási helyének alaprajza, műszaki leírása, térkép részlete, fotók
- Pénzügyi terv és fenntarthatósági terv (igazolás a saját erőforrások rendelkezésre állásáról és az elképzelés megvalósíthatóságáról)
- Üzleti terv (vállalkozási célú fejlesztés esetén)
- Működtetési és fenntarthatósági terv (közösségi célú fejlesztés esetén)
- Induló vállalkozás esetén a vállalkozás bemutatása, elérni kívánt célok ismertetése

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete
Hajdúböszörmény
Bocskai István tér 1.

- Működő vállalkozás esetében az utolsó lezárt évi mérleg
- Igazolás szakmai szervezeti tagság meglétéről, ennek hiányában szándéknyilatkozat (vállalkozás esetében)
- Jogerős építési engedély, ennek hiányában igazolás az eljárás megindításáról.
- Nem építési engedély köteles építési tevékenység esetén hatósági nyilatkozat
- Együttműködési megállapodás (mely kötelezően tartalmazza az ügyfél és a partner adatait, a fejlesztés célját, költségvetést, az együttműködés időtartamát)

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete
Hajdúböszörmény
Bocskai István tér 1.

2. Számú intézkedés

2.1. HVS intézkedés megnevezése:	Turisztikai szolgáltatás bővítése, fejlesztése
---	--

2.2. Kapcsolódó HVS célkitűzés: Térségi turizmus fejlesztése

2.3. HVS intézkedés leírása: <p>Az intézkedés keretében lehetőség nyílik a turisztikai vonzerőt növelő tevékenység támogatására. Ennek értelmében támogatható:</p> <ul style="list-style-type: none">
-Szolgáltatás fejlesztéshez kapcsolódó eszközök beszerzése
-Túrák szervezése (lovak, kerékpáros, vízi stb.) és azokat segítő, minőségüket javító eszközök beszerzése
-Turisztikai látványosságok, szolgáltatások környezetének javítása, rendezése (parkosítás, parkolók kialakítása, fejlesztése)
-Turisztikai szolgáltatás fejlesztéshez kapcsolódó felújítások
-Turisztikai szolgáltatás fejlesztéshez kapcsolódó attrakciók fejlesztése, különösen sportoláshoz alkalmas szolgáltatások bővítése, fejlesztése
-Marketing
-Tájházak kiállító anyagainak bővítése
-Tájházak szolgáltatásait fejlesztő építés, felújítás, bővítés
-Pihenőhelyek kialakítása, fejlesztése
-Szabadidőparkok fejlesztése
-Turisztikai látványosság javítását segítő fejlesztés, látkép fejlesztése (középület, templom felújítás)
-Turisztikai szolgáltatás bővítése, programhelyek és attrakciók fejlesztése
-Falusi turizmust szolgáló fejlesztés
-Nép és vallási hagyomány ápolását segítő fejlesztés
-Műemlékké, védetté nyilvánított épületek felújítása, megóvása
---

2.4. Támogatási kritériumok: <ul style="list-style-type: none">
-Az ügyfélnek kötelező marketing tevékenységet kell vállalnia a fejlesztéssel érintett tevékenysége kapcsán (pl. rendezvény, honlap elkészítése), melyhez a projektben költséget kell rendelni.
-A projekt együttműködés keretében valósítható meg, mely együttműködés a projekt része és költségvonzata van
-Vállalkozások esetében a kérelem benyújtója szakmai szervezet tagja, vagy a kérelem
---

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete
Hajdúböszörmény
Bocskai István tér 1.

benyújtásakor rendelkezik ilyen szándéknyilatkozattal.

-A fejlesztésnek a gazdasági vagy társadalmi élet javítását kell szolgálnia.

-Csak olyan fejlesztés támogatható, ahol az ügyfél vállalja, hogy a megvalósítást követően azt közzé teszi a település honlapján és a helyi újságban, valamint a HACS honlapján is.

-Csak olyan fejlesztés támogatható, ahol az ügyfél vállalja, hogy a megvalósításról és a hozzá kapcsolódó tevékenységéről szakmai anyagot készít és azt a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete rendelkezésére bocsátja az utolsó kifizetési kérelem benyújtásáig elektronikus és nyomtatott formában, hogy a HACS honlapján és adatbázisában megjelenhessen.

2.5. Az intézkedés típus szerinti besorolása:

Vállalkozási cél fejlesztés

Közösségi célú fejlesztés

2.6. Igénybe vehető támogatás minimális és maximális összege:

Minimum támogatási összeg:	200.000.Ft
Maximum támogatási összeg:	25.000.000.Ft

2.7. Ügyfélkör:

A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete LEADER HACS illetékességi területébe tartozó településen székhellyel és telephellyel rendelkező:

-működő és induló mikro- kis-, és középvállalkozás,

-működő települési önkormányzat, települési nemzetiségi önkormányzat, önálló jogi személyiséggel rendelkező önkormányzati társulás, amelynek a fejlesztéssel, tevékenységgel érintett település a tagja,

-egyház,

-nonprofit szervezet, amennyiben a fejlesztés, a közhasznú tevékenységektől eltérő feladat ellátását segíti elő.

2.8. Támogatható települések köre:

Hajdúböszörmény, Hajdúdorog, Hajdúnánás, Hajdúszoboszló

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete
Hajdúböszörmény
Bocskai István tér 1.

2.9. Projekt adatlaphoz csatolandó dokumentumok:

- Igazoló dokumentum, hogy az ügyfél székhelye, telephelye a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete területén van.
- Építés, felújítás esetén a fejlesztés megvalósulási helyének alaprajza, műszaki leírása, térkép részlete, fotók
- Pénzügyi terv és fenntarthatósági terv (igazolás a saját erőforrások rendelkezésre állásáról és az elképzelés megvalósíthatóságáról)
- Üzleti terv (vállalkozási célú fejlesztés esetén)
- Működtetési és fenntarthatósági terv (közösségi célú fejlesztés esetén)
- Induló vállalkozás esetén a vállalkozás bemutatása, elérni kívánt célok ismertetése
- Működő vállalkozás esetében az utolsó lezárt évi mérleg
- Igazolás szakmai szervezeti tagság meglétéről, ennek hiányában szándéknyilatkozat (vállalkozás esetében)
- Jogerős építési engedély, ennek hiányában igazolás az eljárás megindításáról.
- Nem építési engedély köteles építési tevékenység esetén hatósági nyilatkozat
- Együttműködési megállapodás (mely kötelezően tartalmazza az ügyfél és a partner adatait, a fejlesztés célját, költségvetést, az együttműködés időtartamát)

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete
Hajdúböszörmény
Bocskai István tér 1.

3. számú intézkedés

3.1. HVS intézkedés megnevezése:	Helyi erőforrásokon alapuló gazdaság fejlesztése
---	--

3.2. Kapcsolódó HVS célkitűzés: Helyi erőforrásokon alapuló gazdaság fejlesztése

3.3. HVS intézkedés leírása:

Az intézkedés keretében támogatható a vállalkozások tevékenységéhez kapcsolódó épületek építése, bővítése, felújítása, a bejegyzett tevékenységhez szükséges gépek, eszközök beszerzése. Továbbá a bejegyzett tevékenység, szolgáltatás fejlesztéséhez szükséges beruházás, valamint vállalkozások egyéni vagy közös marketing tevékenysége, együttműködése is támogatható.

3.4. Támogatási kritériumok:

- Legalább egy új munkahely létrejött. A munkavállalót a munkaadó legalább a fejlesztés megvalósításától számított 3 évig köteles főállásban foglalkoztatni.
- Olyan vállalkozás vehet igénybe támogatást, amely nem áll csőd-, felszámolási eljárás, végelszámolás alatt.
- Csak a bejegyzett tevékenységhez kapcsolódó fejlesztés támogatható.
- Az ügyfélnek kötelező marketing tevékenységet kell vállalnia a fejlesztéssel érintett tevékenysége kapcsán (pl. rendezvény, honlap elkészítése), melyhez a projektben költséget kell rendelni.
- A fejlesztésnek gazdaságélénkítő hatással kell bírnia, mely a térség viszonyain alapszik.
- Legalább egy új munkahely létrejött. A munkaadó köteles minden munkavállalót legalább a fejlesztés megvalósításától számított 3 évig főállásban foglalkoztatni.
- A kérelem benyújtója szakmai vagy civil szervezet tagja, vagy a kérelem benyújtásakor rendelkezik ilyen szándéknyilatkozattal.
- Csak költséghatékony projekt támogatható.
- Csak olyan fejlesztés támogatható, ahol az ügyfél vállalja, hogy a megvalósítást követően azt közzé teszi a település honlapján és a helyi újságban, valamint a HACS honlapján is.
- Csak olyan fejlesztés támogatható, ahol az ügyfél vállalja, hogy a megvalósításról és a hozzá kapcsolódó tevékenységről szakmai anyagot készít és azt a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete rendelkezésére bocsátja az utolsó kifizetési kérelem benyújtásáig elektronikus és nyomtatott formában, hogy a HACS honlapján és adatbázisában megjelenhessen.
- A kérelem benyújtója vállalja, hogy az utolsó kifizetési kérelem benyújtásáig vállalkozói tanfolyamon vagy képzésen részt vesz, ennek megtörténtéről a HACS számára beszámolót

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete
Hajdúböszörmény
Bocskai István tér 1.

küld.

3.5. Az intézkedés típus szerinti besorolása:

Vállalkozás célú fejlesztés

3.6. Igénybe vehető támogatás minimális és maximális összege:

Minimum támogatási összeg:	200.000.Ft
Maximum támogatási összeg:	25.000.000.Ft

3.7. Ügyfélkör:

-Induló és működő mikro-, kis- és középvállalkozás

3.8. Támogatható települések köre:

Ebes, Hajdúböszörmény, Hajdúdorog, Hajdúnánás, Hajdúszoboszló, Hajdúszovát,
Nagyhegyes

3.9. Projekt adatlaphoz csatolandó dokumentumok:

- Igazoló dokumentum, hogy az ügyfél székhelye, telephelye a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete területén van.
- Építés, felújítás esetén a fejlesztés megvalósulási helyének alaprajza, műszaki leírása, térkép részlete, fotók
- Üzleti terv (amelyben az ügyfél igazolja elképzelésének HVS-hez való illeszkedését, illetve tartalmazza a fejlesztés várható környezeti, gazdasági, társadalmi hatását)
- Induló vállalkozás esetén a vállalkozás bemutatása, elérni kívánt célok ismertetése
- Működő vállalkozás esetében az utolsó lezárt évi mérleg
- Igazolás szakmai szervezeti tagság meglétéről, ennek hiányában szándéknyilatkozat
- Építési beruházás esetén jogerős építési engedély, ennek hiányában igazolás az eljárás megindításáról
- Jogerős építési engedély, ennek hiányában igazolás az eljárás megindításáról.
- Nem építési engedély köteles építési tevékenység esetén hatósági nyilatkozat
- Együttműködési megállapodás (mely kötelezően tartalmazza az ügyfél és a partner adatait, a fejlesztés célját, költségvetést, az együttműködés időtartamát)

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete
Hajdúböszörmény
Bocskai István tér 1.

4.Számú intézkedés

4.1. HVS intézkedés megnevezése:	Települési és térségi rendezvények szervezése
---	---

4.2.Kapcsolódó HVS célkitűzés: Közösségi és civil élet elősegítése és ösztönzése
---

4.3.HVS intézkedés leírása:

A Hajdúság életét és értékeit bemutató, népszerűsítő rendezvények, melyeknek köszönhetően a turisztikai vonzerő nő, a szezonális csökken, a térségben eltöltött időszak kitolódik. Emellett a különböző civil, népi és hagyományőrző tevékenységek bemutatása, nagyközönség előtti megismertetése válik lehetővé, hogy életképesek maradhassanak. Egy-egy rendezvény „összehozza” a közösséget, formálja őket, érzékelteti az együvé tartozást, erősíti a helyi identitást és a népességmegtartó erőt. A rendezvények fő célja a közösségi élet erősítés és a közösségi élet megélésének lehetősége.

4.4. Támogatási kritériumok:

- Települési rendezvény esetében igényelhető támogatás: 200.000. Ft- 3.000.000. Ft
- Több települést érintő rendezvény esetében igényelhető támogatás: 3.000.000. Ft-5.000.000. Ft.
- Regionális vagy országos érdeklődésre számot tartó rendezvény esetében igényelhető támogatás: 5.000.000. Ft-15.000.000. Ft.
- A rendezvény hagyományosan, évente, legalább már 2 alkalommal megrendezett program legyen, mely segíti a térség értékeinek bemutatását, népszerűsítését, közösség építését, hozzájárul az identitás erősítéséhez.
- Írásos beszámoló készítése és megküldése a megvalósításról a HACS számára legkésőbb az utolsó kifizetési kérelem benyújtásáig.
- Az ügyfélnek kötelező marketing tevékenységet kell vállalnia a fejlesztéssel érintett tevékenysége kapcsán (pl. honlap elkészítése), melyhez a projektben költséget kell rendelni.
- A projekt együttműködés keretében valósítható meg, mely együttműködés a projekt része és költségvonzata van
- A kérelem benyújtásával az ügyfél vállalja, hogy a HACS területén működő kulturális, hagyományőrző, művészeti együttest/fellépőt a rendezvényen programként szerepeltet. Ennek igazolására a rendezvényt követően 5. napig fényképes és írásos beszámolót küld a HACS részére.
- Minimum 5 helyi termékeseknek vagy kézműveseknek vagy népi hagyományos mesterséget végző személynek megjelenési lehetőséget biztosít. Ennek igazolására a rendezvényt követően 5. napig fényképes és írásos beszámolót küld a HACS részére.
- Kizárólag a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete területén megvalósuló rendezvény támogatható

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete
Hajdúböszörmény
Bocskai István tér 1.

4.5. Az intézkedés típus szerinti besorolása:

Közösségi célú intézkedés

4.6. Igénybe vehető támogatás minimális és maximális összege:

Minimum támogatási összeg:	200.000.Ft
Maximum támogatási összeg:	15.000.000.Ft

4.7. Ügyfélkör:

A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete LEADER HACS illetékességi területébe tartozó településen székhellyel és telephellyel rendelkező:

- működő települési önkormányzat, települési nemzetiségi önkormányzat, önálló jogi személyiséggel rendelkező önkormányzati társulás, amelynek a fejlesztéssel, tevékenységgel érintett település a tagja
- egyház
- non-profit szervezet

4.8. Támogatható települések köre:

Ebes, Hajdúböszörmény, Hajdúdorog, Hajdúnánás, Hajdúszoboszló, Hajdúszovát, Nagyhegyes

4.9. Projekt adatlaphoz csatolandó dokumentumok:

- Igazoló dokumentum, hogy az ügyfél székhelye, telephelye a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete területén van.
- A rendezvény részletes programjának leírása
- Pénzügyi terv
- Non-profit szervezetek tevékenységét bemutató dokumentum tekintettel a tevékenysége során eddig elért eredményekre
- Fenntarthatósági és működtetési terv
- Korábban hasonló rendezvény megvalósulását leíró beszámoló.
- A támogatott tevékenység közösségre gyakorolt hatásának leírása
- Együttműködési megállapodás (mely kötelezően tartalmazza az ügyfél és a partner adatait, a fejlesztés célját, költségvetést, az együttműködés időtartamát)

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete
Hajdúböszörmény
Bocskai István tér 1.

5. számú intézkedés

5.1. HVS intézkedés megnevezése:	Non-profit szervezetek eszköz beszerzésének támogatása
---	--

5.2. Kapcsolódó HVS célkitűzés: Közösségi és civil élet elősegítése és ösztönzése

5.3. HVS intézkedés leírása:

A közösségi élet erősítésében élen járnak a térség civil szervezetei. Tevékenységeik fontosságát nem lehet elégszer hangsúlyozni. A jól működő civil szféra támogatása fontos, azért is, mert ezeknél a szervezeteknél is forráshiány mutatkozik, így a közösségért folytatott tevékenységeik ellátása akadályoztatva van. Ezen a helyzeten próbál segíteni ez az intézkedés azzal, hogy támogatja a non-profit szervezetek tevékenységük ellátását segítő eszközök beszerzését.

5.4. Támogatási kritériumok:

- A fejlesztések és a beszerzett eszközök a közösség hasznára kell váljon, ezt a projekt adatlap vonatkozó részében bemutatja az ügyfél.
- Csak olyan fejlesztés támogatható, ahol az ügyfél vállalja, hogy a megvalósítást követően azt közzé teszi a település honlapján és a helyi újságban, valamint a HACS honlapján is.
- Csak olyan fejlesztés támogatható, ahol az ügyfél vállalja, hogy a megvalósításról és a hozzá kapcsolódó tevékenységéről szakmai anyagot készít és azt a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete rendelkezésére bocsátja az utolsó kifizetési kérelem benyújtásáig elektronikus és nyomtatott formában, hogy a HACS honlapján és adatbázisában megjelenhessen.
- Nem vehető igénybe támogatás olyan fejlesztésre, amely IKSZT címmel rendelkező létesítményt érint.
- Az ügyfélnek kötelező marketing tevékenységet kell vállalnia a fejlesztéssel érintett tevékenysége kapcsán (pl. honlap elkészítése), melyhez a projektben költséget kell rendelni.
- A projekt együttműködés keretében valósítható meg, mely együttműködés a projekt része és költségvonzata van

5.5. Az intézkedés típus szerinti besorolása:

Közösségi célú fejlesztés

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete
Hajdúböszörmény
Bocskai István tér 1.

5.6. Igénybe vehető támogatás minimális és maximális összege:

Minimum támogatási összeg:	200.000.Ft
Maximum támogatási összeg:	15.000.000.Ft

5.7. Ügyfélkör:

A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete LEADER HACS illetékességi területébe tartozó településen székhellyel és telephellyel rendelkező non-profit szervezet.

5.8. Támogatható települések köre:

Ebes, Hajdúböszörmény, Hajdúdorog, Hajdúnánás, Hajdúszoboszló, Hajdúszovát, Nagyhegyes

5.9. Projekt adatlaphoz csatolandó dokumentumok:

- Igazoló dokumentum, hogy az ügyfél székhelye, telephelye a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete területén van.
- Pénzügyi terv
- Non-profit szervezetek tevékenységét bemutató dokumentum tekintettel a tevékenysége során eddig elért eredményekre
- Fenntarthatósági és működtetési terv (melyben ki kell térni a HVS-hez való illeszkedésre)
- A támogatott tevékenység közösségre gyakorolt hatásának leírása
- Együttműködési megállapodás (mely kötelezően tartalmazza az ügyfél és a partner adatait, a fejlesztés célját, költségvetést, az együttműködés időtartamát)

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete
Hajdúböszörmény
Bocskai István tér 1.

6. számú intézkedés

6.1. HVS intézkedés megnevezése:	Szabadidős és közösségi szolgáltatások fejlesztése
---	--

6.2. Kapcsolódó HVS célkitűzés: Közösségi és civil élet elősegítése és ösztönzése

6.3. HVS intézkedés leírása:

Támogatás vehető igénybe a szabadidős és sport tevékenységek végzésére alkalmas közösségi célú terek, területek, szabadidős és sport létesítmények, a hozzá kapcsolódó kiszolgáló és szociális létesítmények kialakítására, fejlesztésére. Az intézkedés ezzel kívánja támogatni a közösségi élet minél jobb megélésének lehetőségét, a szabadidő hasznos és egészséges eltöltését.

6.4. Támogatási kritériumok:

- Kizárólag a szabadidős tevékenységet folytató szervezetek támogathatóak, a fejlesztés kizárólag együttműködésben valósulhat meg, mely együttműködésbe a területileg érintett önkormányzatot be kell venni.
- Az ügyfélnek kötelező marketing tevékenységet kell vállalnia a fejlesztéssel érintett tevékenysége kapcsán (pl. honlap elkészítése), melyhez a projektben költséget kell rendelni.
- Csak olyan fejlesztés támogatható, ahol az ügyfél vállalja, hogy a megvalósítást követően azt közzé teszi a település honlapján és a helyi újságban, valamint a HACS honlapján is.
- Csak olyan fejlesztés támogatható, ahol az ügyfél vállalja, hogy a megvalósításról és a hozzá kapcsolódó tevékenységről szakmai anyagot készít és azt a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete rendelkezésére bocsátja az utolsó kifizetési kérelem benyújtásáig elektronikus és nyomtatott formában, hogy a HACS honlapján és adatbázisában megjelenhessen.
- Játszóter és sport pálya kialakítás/fejlesztés esetén azok a települések nem pályázhatnak, amelyek a III. tengely Falumegújítás jogcím keretében a vonatkozó célterületen (102/2012. VM rendelet 2. § (1) bekezdés d)-e) pontja) megvalósíthatta volna elképzelését.
- Nem vehető igénybe támogatás olyan fejlesztésre, amely IKSZT címmel rendelkező létesítményt érint.

6.5. Az intézkedés típus szerinti besorolása:

Vállalkozási célú fejlesztés
Közösségi célú fejlesztés

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete
Hajdúböszörmény
Bocskai István tér 1.

6.6. Igénybe vehető támogatás minimális és maximális összege:

Minimum támogatási összeg:	200.000.Ft
Maximum támogatási összeg:	25.000.000.Ft

6.7. Ügyfélkör:

A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete LEADER HACS illetékességi területébe tartozó településen székhellyel és telephellyel rendelkező:
induló és működő mikro-, kis- és középvállalkozás
non-profit szervezet.

6.8. Támogatható települések köre:

Hajdúböszörmény, Hajdúdorog, Hajdúnánás, Hajdúszoboszló

6.9. Projekt adatlaphoz csatolandó dokumentumok:

- Igazoló dokumentum, hogy az ügyfél székhelye, telephelye a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete területén van.
- Együtműködési megállapodás (mely kötelezően tartalmazza az ügyfél és a partner adatait, a fejlesztés célját, költségvetést, az együttműködés időtartamát)
- Induló vállalkozás esetén a vállalkozás bemutatása, elérni kívánt célok ismertetése
- Működő vállalkozás esetében az utolsó lezárt évi mérleg
- Igazolás szakmai szervezeti tagság meglétéről, ennek hiányában szándéknyilatkozat
- Kérelem benyújtójának tevékenységét bemutató dokumentum tekintettel a tevékenysége során eddig elért eredményekre
- Üzleti terv (vállalkozási célú fejlesztés esetén)
- Működtetési és fenntarthatósági terv (közösségi célú fejlesztés esetén)

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete
Hajdúböszörmény
Bocskai István tér 1.

7. számú intézkedés

7.1. HVS intézkedés megnevezése:	Környezet és természet megóvása, fenntartás, megújuló energia hasznosítás
---	---

7.2. Kapcsolódó HVS célkitűzés: Környezettudatos intézkedések

7.3. HVS intézkedés leírása:

Az intézkedés keretében lehetőség nyílik a Hajdúsági táj kulturális örökségének és természeti értékeinek bemutatására és védelmére, település környezettudatos védelmének és gondolkodásmódjának kialakítására, népszerűsítésére, épületek energetikai korszerűsítésére, vállalkozások megújuló energia hasznosítására. A térség természet és környezetvédelme mellett szerepet kap a környezettudatos gondolkodásmód erősítése is.

7.4. Támogatási kritériumok:

- A fejlesztés olyan ingatlanon végezhető el, ahol a kérelem benyújtója igazoltan nem életvitel szerűen él.
- Az ügyfélnek kötelező marketing tevékenységet kell vállalnia a fejlesztéssel érintett tevékenysége kapcsán (pl. rendezvény, honlap elkészítése), melyhez a projektben költséget kell rendelni.
- A projekt együttműködés keretében valósítható meg, mely együttműködés a projekt része és költségvonzata van
- A fejlesztésnek környezettudatos vagy energetikai vagy gazdaságélénkítő hatásúnak kell lennie.
- Csak olyan fejlesztés támogatható, ahol az ügyfél vállalja, hogy a megvalósításról és a hozzá kapcsolódó tevékenységéről szakmai anyagot készít és azt a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete rendelkezésére bocsátja az utolsó kifizetési kérelem benyújtásáig elektronikus és nyomtatott formában, hogy a HACS honlapján és adatbázisában megjelenhessen.
- Vállalkozások esetében a kérelem benyújtója szakmai szervezet tagja, vagy a kérelem benyújtásakor rendelkezik ilyen szándéknyilatkozattal.

7.5. Az intézkedés típus szerinti besorolása:

Vállalkozási célú fejlesztés
Közösségi célú fejlesztés

7.6. Igénybe vehető támogatás minimális és maximális összege:

Minimum támogatási összeg: 200.000.Ft

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete
Hajdúböszörmény
Bocskai István tér 1.

Maximum támogatási összeg:	25.000.000.Ft
----------------------------	---------------

7.7. Ügyfélkör:

-működő és induló mikro- kis-, és középvállalkozás,
-működő települési önkormányzat, települési nemzetiségi önkormányzat, önálló jogi személyiséggel rendelkező önkormányzati társulás, amelynek a fejlesztéssel, tevékenységgel érintett település a tagja,
-egyház,
-nonprofit szervezet, amennyiben a fejlesztés, a közhasznú tevékenységektől eltérő feladat ellátását segíti elő.

7.8. Támogatható települések köre:

Ebes, Hajdúböszörmény, Hajdúdorog, Hajdúnánás, Hajdúszoboszló, Hajdúszovát, Nagyhegyes

7.9. Projekt adatlaphoz csatolandó dokumentumok:

-Igazoló dokumentum, hogy az ügyfél székhelye, telephelye a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete területén van.
-Üzleti terv (vállalkozási célú fejlesztés esetén)
-Működtetési és fenntarthatósági terv (közösségi célú fejlesztés esetén)
-Induló vállalkozás esetén a vállalkozás bemutatása, elérni kívánt célok ismertetése
-Működő vállalkozás esetében az utolsó lezárt évi mérleg
-Igazolás szakmai szervezeti tagság meglétéről, ennek hiányában szándéknyilatkozat
-Építés, felújítás esetén a fejlesztés megvalósulási helyének alaprajza, műszaki leírása, térkép részlete, fotók
-Építési beruházás esetén jogerős építési engedély, ennek hiányában igazolás az eljárás megindításáról.
-Nem építési engedély köteles építési tevékenység esetén hatósági nyilatkozat
-Együttműködési megállapodás (mely kötelezően tartalmazza az ügyfél és a partner adatait, a fejlesztés célját, költségvetést, az együttműködés időtartamát)

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete
Hajdúböszörmény
Bocskai István tér 1.

5.sz melléklet Összesítő adatlap

Összesítő adatlap

LEADER HACS neve: Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete

HVS címe: „Együtt a Hajdúságért”

1.) TÉRSÉGI TURIZMUS FEJLESZTÉSE

Célkitűzésekhez tartozó intézkedések megnevezése

1.1.) Szálláshely kialakítása

1.2.) Szolgáltatás bővítése/fejlesztése

Összköltség: intézkedéshez nem rendeltünk forrást, az intézkedésen belül ügyfelenként lettek meghatározva a minimum és maximum igényelhető támogatások.

2.) HELYI ERŐFORRÁSOKON ALAPULÓ GAZDASÁG FEJLESZTÉSE

Célkitűzésekhez tartozó intézkedések megnevezése

2.1.) Helyi erőforrásokon alapuló gazdaság fejlesztése

Összköltség: intézkedéshez nem rendeltünk forrást, az intézkedésen belül ügyfelenként lettek meghatározva a minimum és maximum igényelhető támogatások

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete

Hajdúböszörmény

Bocskai István tér 1.

3.) KÖZÖSSÉGI ÉS CIVIL ÉLET ELŐSEGÍTÉSE ÉS ÖSZTÖNZÉSE

Célkitűzésekhez tartozó intézkedések megnevezése

3.1.) Települési és térségi rendezvények szervezése

3.2.) Non-profit szervezetek eszköz beszerzésének támogatása

3.3.) Szabadidős és közösségi szolgáltatások fejlesztése

Összköltség: intézkedéshez nem rendeltünk forrást, az intézkedésen belül ügyletenként lettek meghatározva a minimum és maximum igényelhető támogatások

4.) KÖRNYEZETTUDATOS INTÉZKEDÉSEK

Célkitűzésekhez tartozó intézkedések megnevezése

4.1.) Környezet és természet megóvás, fenntartás, megújuló energia hasznosítás

Összköltség: intézkedéshez nem rendeltünk forrást, az intézkedésen belül ügyletenként lettek meghatározva a minimum és maximum igényelhető támogatások

Gazdaságfejlesztésre allokált forrás: 143 563 145 Forint

Szolgáltatásfejlesztésre allokált forrás: 118 775 053 Forint

_____
Kiss Attila
Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete
elnök

_____
Forgács Róbert
Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete
munkaszervezet vezető

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete
Hajdúböszörmény
Bocskai István tér 1.

6.sz. melléklet Hitelességi és felelősségvállalási nyilatkozat

Hitelességi és felelősségvállalási nyilatkozat
(A LEADER HACS vezetője és a munkaszervezet vezetője részére)

Alulírott

név: Kiss Attila
lakcím: 4220 Hajdúböszörmény, Bíró Péter u. 46.
születési hely, idő: Hajdúböszörmény, 1968. április 22.
anyja neve: Bácsi Zsuzsánna Klára
személyigazolvány szám: 549440 KA

a **Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete** Helyi Akciócsoport munkaszervezet vezetőjeként/tervezői csoport tagjaként (megfelelő rész aláhúzandó)

büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia (HVS) felülvizsgálatával, az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (ÚMVP) Irányító Hatóságához (IH) történő benyújtással, valamint a LEADER Helyi Akciócsoport (LEADER HACS) ezzel kapcsolatos feladataival összefüggésben lévő dokumentumok tartalma megfelel a valóságnak, továbbá a HVS felülvizsgálata során a nyilvánosság biztosítása az ÚMVP IH által támogatott követelményeknek megfelelően történt.

Kelt: Hajdúböszörmény, 2013. április 11.

Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete
4220 Hajdúböszörmény, Bocskai István tér 1.
KSH Adószám: 18201821-1-09
Számjegyzék: 1801-023-0430-520-03
Számjegyzék: 1173600-20171543
Kiss Attila
elnök

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete
Hajdúböszörmény
Bocskai István tér 1.

7.sz melléklet:

PROJEKT ADATLAP

A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete LEADER Helyi Akciócsoport (HACS) a LEADER jogcím keretében tervezett projektjavaslat benyújtásához

1. Ügyfél adatai:

Ügyfél neve:	
Képviselőre jogosult neve:	
Ügyfél székhelye/lakcíme:	
MVH regisztrációs szám:	
Kapcsolattartó neve:	
Kapcsolattartó telefonszáma:	

1.1. Ügyfél minősítési kódja:

- 1 - Belföldi természetes személy;
- 2 - Mikrovállalkozás;
- 3 - Kisvállalkozás;
- 4 - Középvállalkozás;
- 5 - 1-4-be nem tartozó vállalkozás;
- 6 - Nonprofit szervezet államháztartáson belül;
- 7 - Nonprofit szervezet államháztartáson kívül.

1.2. Ügyfél által választott értesítési mód:

(Az elektronikus értesítés kézbesítési ideje a munkaszervezet általi kiküldés időpontja.)

	Postai levelezési címre:	
	Elektronikus postafiókba:	

Kizárólag csak egy értesítési mód választható!

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete
Hajdúböszörmény
Bocskai István tér 1.

2. Projektjavaslatra vonatkozó információk:

2.1. Fejlesztés megnevezése (projekt javaslat címe):

2.2. HVS cél megjelölése:

2.3. HVS intézkedés megjelölése:

2.4. Támogatható tevékenységek megjelölése (Több tevékenység is bejelölhető a projektjavaslat alapján):

- építés
- gépbeszerzés
- eszközbeszerzés
- rendezvény előkészítése és megvalósítása
- tanulmánykészítés
- marketing
- egyéb: _____

2.5. Megvalósítás tervezett helyszíne:

2.6.A tervezett projekt célja (kb. 500 karakter):

2.7.A tervezett fejlesztés részletes, tényszerű bemutatása (kb. 2000 karakter)

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete
Hajdúböszörmény
Bocskai István tér 1.

2.8. Mutassa be, hogy projekt milyen hatással lesz a térség foglalkoztatottságára (vállalkozások esetében kitöltendő)!

Jelenleg foglalkoztatottak száma	Megvalósítást követően tervezett foglalkoztatottak száma
__ fő főállású	__ fő főállású

2.9. Mutassa be, hogy a megvalósítani kívánt elképzelése, hogyan illeszkedik a HVS-hez, a HACS térségére várhatóan milyen hatást gyakorolhat? Válaszában térjen ki fejlesztésének indokoltságára! (kb. 1500 karakter)

2.10. Vállalkozás célú fejlesztés esetén mutassa be a fejlesztés várható gazdaságélénkítő hatásait a HACS területére vonatkozólag! (kb. 1000 karakter)

2.11. Közösségi célú fejlesztés esetén mutassa be a fejlesztés várható közösségre gyakorolt hatását! (kb. 1000 karakter)

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

Képviselő neve:.....

Aláírás:.....

p.h

Dátum: _____

* A nyilatkozattételi és az adatszolgáltatási kötelezettség a mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről szóló 2007. évi XVII. törvény 6. és 7. §-on alapul

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete
Hajdúböszörmény
Bocskai István tér 1.

8.sz melléklet

KITÖLTÉSI ÚTMUTATÓ

PROJEKT ADATLAP

A Hajdú Vidékfejlesztési Egyesülete LEADER HACS-hoz a LEADER jogcím keretében tervezett projektjavaslat benyújtásához

Ügyfél neve: Az ügyfél projekt adatlapon feltüntetett hivatalos neve. Természetes személy esetén a teljes név. Cég, szervezet esetén, a cég szervezeti egység neve, cégforma feltüntetésével együtt.

Képviselőre jogosult személy neve: Az ügyfél képviselőjére a létesítő okirat alapján képviselőre jogosult neve *(amennyiben releváns)*.

Ügyfél székhelye/lakcíme: Az ügyfél bírósági bejegyzésében szereplő székhely, magánszemély esetén az állandó lakcím.

MVH regisztrációs száma: Amennyiben rendelkezik az ügyfél MVH regisztrációs számmal, abban az esetben kell kitölteni. *(kötelező)*

Kapcsolattartó neve: A projekt kapcsán felelős kapcsolattartó személy neve, telefonszáma.

Ügyfél által választott értesítési mód: Tegyen X-et a kiválasztott értesítési mód előtti négyzetbe! Az elektronikus értesítés kézbesítési ideje a munkaszervezet általi kiküldés időpontja. Kérjük ezt figyelembe venni az értesítés módjának kiválasztásánál.

Kizárólag egy értesítési cím jelölhető be. Amennyiben mindkét cím feltüntetésre kerül, úgy az elektronikus cím alkalmazandó kapcsolattartásra.

Projektjavaslatra vonatkozó információk:

Fejlesztés megnevezése: A tervezett fejlesztés, rövid, átfogó megnevezése, címe.

HVS cél megjelölése: A HVS-ben a LEADER HACS által meghatározott célkitűzés megnevezése.

HVS intézkedés megjelölése: A HVS-ben a LEADER HACS által, a célkitűzések elérése céljából megfogalmazott intézkedés megnevezése.

Támogatható tevékenységek: A LEADER rendelet 2.§. (3) bekezdésében felsorolt tevékenységek közül kell kiválasztani a fejlesztés keretében tervezett tevékenységet/tevékenységeket. Több tevékenység is megjelölhető.

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete
Hajdúböszörmény
Bocskai István tér 1.

Megvalósítás tervezett helyszíne: A LEADER HACS illetékességi területén lévő település megnevezése, ahol a projektjavaslatban szereplő fejlesztés kívánják megvalósítani.

A tervezett projekt célja (500 karakter): Annak rövid bemutatása, hogy a fejlesztés, illetve program megvalósításával milyen célokat kívánnak elérni és ez közvetve hogyan segíti elő a HVS-ben a LEADER HACS által meghatározott célkitűzések elérését.

A tervezett fejlesztés rövid, tényyszerű bemutatása (2000 karakter): A konkrét fejlesztés és a projektkörnyezet bemutatása, a fejlesztés indokolása, a várható eredmények bemutatása.

Költségvetés: A projekt teljes költsége az igényelt támogatással és saját forrással számítottan.

A projekt megvalósításához igényelt támogatás: A projekt teljes költségvetésén belül a LEADER forrásból igényelt támogatás összege.

Képviselő neve, aláírás: Az ügyfél cégbejegyzés szerinti hivatalos képviselőjének neve és aláírása.

Dátum: A projekt adatlap kiállításának dátuma

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa